

පුනර්ජායමෝදනාව

ප්‍රථමයෙන් සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේට, මේ සසුන්කෙත පුබුදුවන්නට අවැසි ශක්තිය, දෛර්යය, නිදුක් නිරෝගී බව ලැබේවා. තවද ආරාමවාසී අනෙකුත් ස්වාමීන් වහන්සේලාට නිදුක් නිරෝගී සුවය හා උතුම් වතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධ වීම පිණිස දහම් මග පෑදේවායි ප්‍රාර්ථනා කරන අතර,

පරලෝ සැපත් සයිමන් කරුණානායක (පියාණන්) ඇඩ්මන් අල්විස් (පියාණන්), පොඩිනෝනා ෆොන්සේකා (මෑණියන්), කරුණාවතී කරුණානායක (මෑණියන්), පී. ඩී. ඩික්සන්, බේලින් කරුණානායක, එච්. පියදාස (ඥාතිවරුන්) ඇතුළු දෙපාර්ශවයේම මියගිය පරම්පරාගත සියළු ඥාති හිත මිත්‍රාදීන්ට පින් අනුමෝදනා කිරීම පිණිස, දානයන් අතර උතුම් දානය වන මේ ධර්ම දානමය කුසලය හේතු වේවා.

එමෙන්ම අපටත්, මේ ධර්ම ග්‍රන්ථය කියවන ඔබ සැමටත්, උපකාරී කල සැමටත් නිදුක් නිරෝගී සුවය සහ උතුම් නිර්වාණ අවබෝධය පිණිසම ධර්ම ග්‍රන්ථ පූජාමය කුසලය හේතු වාසනා වේවා.

මානෙල් කරුණානායක
නිල් අල්විස්
පසිඳු අල්විස්
දසිඳු අල්විස්
දයා රන්ජනී අල්විස්
නෙලූපා රෝෂිණී

2016 ජූලි 19 වන අැසළ පොහෝ දින

ගෘහය

හාලිද්දකානි සූත්‍රය
පිණිණ සූත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

(ධර්ම දානය පිණිසයි.)

දේශනාවත් උපකාරක ධර්ම පෙළක්ම වේවා! යි පළමුකොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා! ප්‍රාර්ථනා කරනවා!

අද දේශනාව සඳහා ආශ්‍රය කර ගන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ සංයුක්ත නිකායේ ධන්ධ සංයුක්තයේ නකුලපිතු වග්ගයේ හාලිද්දකානි සූත්‍ර දේශනාවයි

හාලිද්දකානි සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

ඔකං පභාය අනිකෙතසාරී
ගාමෙ අකුබ්බං මුනි සත්ථවානි,
කාමෙහි රිත්තො අපුරෙක්ඛරානො
කථං න විග්ගස්භ ජනේන කයිරා'ති.

“විඤ්ඤාණ ගෝචර සංඛ්‍යාත ඔකය (ප්‍රත්‍යා/හේතුව) හැරපියා අනිකෙතසාරී (රූපාදි නිමිත්තෙහි නොහැසිරෙන්නා) වූ ගම්හි සංසර්ගයන් නොකරන්නාවූ කාමයන්ගෙන් වෙන් වූ සසරවට පෙරටු නොකරන්නාවූ ක්ෂීණාසුව මුනි තෙමේ ජනයා සමග විරුද්ධ කථා නොකරන්නේ යැ”යි

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුනුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් පින්වතුන් සියළු දෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක් යහපතක්, අභිවාද්ධියක් සැලසේවා. ධර්මාණුධර්ම පිළිවෙත් මගෙහි හැම සොම්නස් පහළ වී මේ උතුම් ගෞතම බුදු සසුනේදීම ඒ උතුම් වූ දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ මාර්ග නම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවනින් සැනසීම පිණිස මෙම

ආයුෂ්මත් මහා කච්චායන තෙරුණුන් වහන්සේ වෙතට පැමිණුනු හාලිද්දකානි නම් වූ ගෘහපතියා විසින් අසන ලද ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරක් ලෙසින් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අසිරිමත් වූ ශ්‍රී සද්ධර්මයෙන් බිඳක් මහා කච්චායන තෙරණුවන් වහන්සේ විසින් පැහැදිලි කරන ආකාරය, මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන් දැක්වෙනවා.

‘මුණි’ නම් වූ පින්වත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් මේ කෙලෙසුන් බැහැර කොට, ජනයා හා සමගින් කෙසේ ජීවිතය පවත්වා ගත යුතුදැයි මේ උතුම් වූ දේශනාවෙහි මැනවින් සඳහන් කොට තිබෙනවා. මේ දේශනාව ගිහි හෝ වේවා, පැවිදි හෝ වේවා ඒ හැම කෙනෙකුටම තමන් ලද මේ දුර්ලභ වූ මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් උතුම් වූ ප්‍රයෝජනයක් ලබන්නට මහත් වූ උපකාරක ධර්ම පෙළක් සෙයින් සකසා ගන්නට පුළුවනි. මේ දේශනාවේ සඳහන් කරුණු අප්‍රකාශිත වශයෙන් අධ්‍යාත්මිකව ගලපා බලන්න. බහිද්ධ වශයෙන් බාහිර ආරම්භණයන් හා සමග ඔබ සිහිය පවත්වන විට පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙන් මෙනෙහි කරමින් බලන්න.

පින්වතුනි, පළමුව අධ්‍යාත්මික වශයෙන් තමා කෙරෙන් මනා කොට සිහිය පිහිටුවා බැලිය යුත්තේ ඇයි? දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ කර්මාණුරූප භව චක්‍රය පවත්වන විට ඒ අනුවම අප දැන් උපත ලබා තිබෙනවා. සංසාර ගමනෙහි අප විසින් රැස් කරන ලද මේ කර්මයන් අනුසය වශයෙන් පැමිණ අපගේ සිත්හි බලවත් ලෙස යටපත්ව තිබෙන බවක් පෙනෙන්නට තිබෙනවා. එය දැක ගත

යුත්තේ සිහියෙන්මයි. ප්‍රත්‍යයක් (හේතුවක්) පැමිණෙන විටක, උඩට මතු විය හැකි සේ බලවත් ලෙස යටපත් ව පවතින මේ රාගාදී අනුසය ධර්ම, ගලවන්නට, මුලින් ම උදුරා දමන්නට, පුළුවන්කම ලැබෙන්නේ තමා කෙරෙහි ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් මනාකොට සිහියෙන් ගලපා බැලීමෙනි.

දෙවනුව, අප කවුරු කවුරුත් ජීවිතය පවත්වන්නේ බාහිර අරමුණක් සමගයි. තම තමාගේ සිතුවිලි හා සමගිනුයි. දෙමව්පියෝ- දරුවෝ, ස්වාමියා-බිරිඳ, සොයුරු-සොයුරියන්, කල්‍යාණ මිත්‍රයන් ආදී ලෙසිනුත්, ධනය, ගේ දොර, රැකියාව, වෘත්තිය හා ඇසට-රූප, කණට-ශබ්ද ආදී වශයෙන් මේ නොයෙක් ආරම්භණයන් සකසා ගෙන විටෙක ඇලී හෝ විටෙක ගැටී හෝ උපාදානයන් සමගින් ජීවත් වෙනවා. මේ නිසා අභාවික සිත් පවතින අග්‍රාතවත් පෘථග්ජන සියළු දෙනා වශයෙන් බහිද්ධ (බාහිර) ආරම්භණයන් කෙරෙහිත්, මනාකොට සිහිය පවත්වා ගත යුතුයි. සතර සතිපට්ඨානයෙන් පුරුදු කරන ලද සිහිය පිහිටුවා ගැනීමෙන් බාහිර ආරම්භණයන් හැකිතාක් දුරට කෙලෙස් වලින් තොරව කර්ම විඤ්ඤාණ නොවැඩෙන සේ කටයුතු කිරීමෙන් මේ ධර්ම මාර්ගය තුළ මහත් වූ ඵලයක් ලබන්නට පුළුවනි.

මේ නිසා දේශනාව ආරම්භයේදීම ඔබට මේ දෙසුම ශ්‍රවණය කළ යුත්තේ කෙසේදැයි මතක් කරනු ලැබුවේ මහත් වූ කරුණාවෙනි. දහම් දැනුම ලබන්නාසේම එය දහම් පරියායක් ලෙස අවබෝධය ගෙන රාගය නම් වූ ඇල්ම, ද්වේශය නම් වූ ගැටීම, මෝහය නම් වූ මුළාව, ප්‍රභාණය පිණිසම වෙර විරිය දරන්න. ඒ ආරාධනාව සමගින් අප දැන් උතුම් වූ දේශනාව ආශ්‍රය කරගෙන ධර්ම කථාව පැහැදිලි කර ගනිමු.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩසිටි දවස අවන්ති ජනපදයෙහි කුරරසර නුවර අසල ප්‍රපාත නම් පර්වතයෙහි ඒ

ආයුෂ්මත් මහා කච්චාන තෙරණුවන් වහන්සේ වැඩසිටියහ. එකල්හි එහි වාසය කළ භාලිද්දකානී නමින් හඳුන්වන ගෘහපති, මහා කච්චාන තෙරණුවන් වහන්සේ වෙතට පැමිණ එකත්පසෙක හිඳගත්තා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අසිරිමත් වූ දහම ඒ කෙලෙසුන් නැසූ මහ රහත් උතුමන්ට, මනාකොට යම් අයෙකුට තේරුම් කර දෙන්නට තරම් ශක්තියක් තිබෙනවා. ඒ උන්වහන්සේලා කෙලෙසුන් නසා මනා වූ අවබෝධයක් ලබාගෙන තිබෙන නිසයි, භාලිද්දකානී ගෘහපතියා මහා කච්චාන තෙරණුවන් වහන්සේ වෙතට පැමිණ එවැනි අදහසක් සඳහන් කළේ.

“ස්වාමීනී, අෂ්ටක මාර්ගයට අයත් මාගන්දිය ප්‍රශ්නයේ දී තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් උතුම් ගාථා රත්නයක් සඳහන් කළා. ඒ ගාථා රත්නය පිළිබඳව විවරණයක් මට ලබාදෙන්න.” මේ භාලිද්දකානී ගෘහපතියා විසින් මේ ගාථාවේ අර්ථය විස්තර කර දෙන මෙන් ඉල්ලා සිටිනවා. පින්වතුනි, ඒ ගාථා රත්නයයි මා මුලින් ඔබට අනුශාසනා කරනු ලැබුවේ.

**“ඔකං පහාය අනිකේතසාරි
ගාමෙ අකුබ්බං මුනි සත්ථවානි,
කාමෙහි රිත්තො අපුරෙක්ඛරානො
කථං නං විග්ගයහ ජනෙන කයිරාති”**

මේ ගාථා රත්නය මාගන්දිය ප්‍රශ්නයේදී තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ. මේ ගෘහපතියාට මෙම ගාථාව ඉතා භොදිත් මතකයේ තිබුණා. නමුත් එය විවරණයක් (විස්තර වශයෙන්) ලෙසින් තේරුම් ගැනීමට හැකියාවක් තිබුණේ නැහැ. ඒ නිසයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අසිරිමත් දහමින් සැනසුණු තවත් බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙක් වෙතට එතුමා පැමිණ මහත් වූ කරුණාවෙන් ඒ ප්‍රශ්නය විමසනු ලැබුවේ. මහා කච්චාන

තෙරණුවන් වහන්සේ ඒ ගාථා රත්නයේ අදහස පළමු කොට සඳහන් කළා.

‘මකය’ යනුවෙන් සඳහන් කළේ වාසස්ථානයයි. (වාසස්ථානය යනුවෙන් සඳහන් කරන විට අප සිහිවන්නේ ගෘහයයි. (ගරය) ස්වාමීන් වහන්සේලාට නම් ආරාමයයි. (ආවාසය) විඤ්ඤාණ ගෝචර සංඛ්‍යාත වාසස්ථාන එනම් විඤ්ඤාණයට හැසිරෙන්න, විඤ්ඤාණයට පවතින්න, විඤ්ඤාණය සකස්වෙන්න තැනක් අවශ්‍යයි, එයයි මේ සඳහන් කළේ. මෙහි අනිකේතසාරී යනුවෙන් අදහස් කළේ රූපාදී නිමිත්තෙහි නොහැසිරෙන්නා වූ යන්නයි. නිකේතසාරී නම් වූ රූපා දී අරමුණුවල හැසිරෙන්නා වූ ස්වභාවයයි. ඉන් අදහස් කළේ, ඇසට රූපයක් ලබන කොට එයට මම කැමතියි, යනුවෙන් නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් සිතට ගැනීමයි. උපාදානය කර ගැනීමයි. කණට ශබ්දයක් ඇසෙන විට, ඒ හඬට මම කැමතියි. ඒ හඬ මගේය.. මේ ආදී වශයෙන් උපාදානය කර ගැනීමයි. ඒ නිකේතසාරී ස්වභාවයයි.

මේ ආකාරයට නාසයට ආඝ්‍රාණයත්, දිවට රසයත්, කයට ස්පර්ශයත්, මනසට සිතුවිලිත්, ලබාගෙන ඒ ඒ ආරම්භණයන්හි හැසිරෙනවා. ‘අනිකේතසාරී’ යනු මෙලෙසින් රූපාදී අරමුණුවල නොහැසිරෙන යන අදහසයි. එහෙමනම් විඤ්ඤාණයට වාසය කරන්නට සුදුසු වාසස්ථානයක් සකසා ගන්නවා නම්, ඒ වාසස්ථානය අත්හැර දමා රූපාදී නිමිතිවල හැසිරෙන්නාවූ ගම්වල සංසර්ගයන් නොකරන්නාවූ (ගම්වල සංසර්ගය යනු ගම්වල ජනයා ආශ්‍රය කරමින්, ජනයා සමග සතුටු වෙමින්, ජනයා සමග හඬමින්, ජනයා සුඛිත වෙනකොට ඒ සුඛිත බව සමඟ එක්වී, ජනයා දුඃඛිත වනවිට ඒ දුඃඛිත ස්වභාවයට ඇතුළු වී ඒ ජනයාට කරන්න පුළුවන් උපකාර වේ නම් ඒ උපකාර කිරීම් ආදියයි. මෙන්න මේ අදහස් පෙළයි දහමෙහි සඳහන් වන්නේ ගම්හි

සංසර්ගය ලෙසින්.) කාමයන්ගෙන් වෙන් වී ඒ වගේම සසර පැවැත්මට උපකාර නොකර වැඩ සිටින්නා වූ ක්ෂීණාසුව මුණි තෙමේ, එනම් සියළු කෙලෙසුන් නැසුවා වූ මුණි තෙමේ, (‘මුණි’ යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ. නමුත්, මෙහිදී ‘මුණි’ යනුවෙන් සඳහන් වන්නේ රහතන් වහන්සේ) ජනයා සමග විරුද්ධව කථා නොකරන්නේය. කිසිදු පුද්ගලයකු සමඟ, හික්කුළුවක්, හික්කුණියක් වෙන්න පුළුවන් උපාසකයෙක්, උපාසිකාවක් වෙන්න පුළුවන් ගැටෙන්න, කලහ කරගන්න, අසංවරව ආයති සංවරයෙන් බැහැරව කථා කරන්නේ නැහැ; හැසිරෙන්නේ නැහැ; යන අදහසයි, මේ උතුම් ගාථා රත්නයේ සඳහන් වන්නේ. මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අෂ්ටක මාර්ගයට අයත් මාගන්දිය ප්‍රශ්නයේදී දේශනා කළ දහම් පෙළකුයි.

හාලිද්දකානී ගෘහපතියා මහා කච්චාන තෙරුණුන් වහන්සේ වෙතට පැමිණෙන විටත් ඒ ගාථාව ධාරණ ශක්තිය තුළ තිබුණා. එහෙත් එය විවරණය කරගන්නට නොහැකි වුණේ ඒ වදන් පෙළ නිසයි. ඒ නිසයි මහා කච්චාන තෙරණුවන් වහන්සේට එය “තේරුම් කොට දෙන්න ස්වාමීනි”, යැයි සඳහන් කළේ.

පින්වතුනි, මේ ශ්‍රවණය කරන ගිහි වූ හෝ පැවිදි වූ හෝ වේවා, අප හැම කෙනෙක් ම මේ දහම්පෙළ මුළින් සඳහන් කළ ආකාරයට අජ්ඣන්ත, බහිද්ධ වශයෙන් ගලපාගෙනම මෙතෙහි කළ යුතුයි. රාග, දෝෂ, මෝහ සංසිද්ධි, නැසීම පිණිසම අප විසින් පුරුදු, පුහුණු කළ යුතුමයි. ක්ෂීණාශ්‍රවයාණන් වහන්සේ මේ ආකාරයෙන් සසර දුකින්, හයෙන් සෝර බවින් නිදහස් වුණා කියන අදහසයි. දීර්ඝ සංසාර ගමනේ අප්‍රමාණ වූ සතර අපායේ ඉපිද දුක් විඳි ගමනින් නිදහස් වුණා. ඒ සියළු කෙලෙසුන් නැසූ රහතන් වහන්සේය.

එසේනම්, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මඟ අනුගමනය කළ, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ

කරණියමෙන්න සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් කළා වූ යම් වූ ශාන්ත වූ නිවන් පදයක් වේද, “යං තං සන්තං පදං අභිසමෙච්ච” යන නිවනම අරමුණු කරගත් ඔබත්, මමත් බුද්ධ ශ්‍රාවික ශ්‍රාවිකාවෝ හැම කෙනෙක්ම රහතන් වහන්සේගේ ස්වභාවය දැනගෙන ඒ වෙනුවෙන් අරමුණු කරන්නට පුළුවනි. “සුපටිපන්නෝ භගවතො සාවක සංඝො” ආදී වශයෙන් අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥාවන්ගෙන් පිරිපුන් වූ ඒ සුප්පටිපන්න වූ ආර්ය මහා සඟරුවනගේ මග අනුගමනය කරමින් මමත් මෙතැනට පැමිණිය යුතුයි; යන අදහසින් ම මග වැඩිය යුතු වෙනවා. එනම් රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී සියළු කෙලෙසුන් නසා මේ ඝෝර වූ සසරින් එතෙර විය යුතුයි. අමා මහ නිවනින් සුවපත් විය යුතු යන අදහස ඔබටත්, මටත් ඇති කරගන්න පුළුවනි. ඒ නිසයි රහතුන් වහන්සේ නමකගේ මේ චරිතාදර්ශය ඔබයි, මමයි මැනවින් අප සිත්හි දරාගත යුතු වන්නේ.

මහා කච්චාන තෙරණුන් වහන්සේ මේ ගෘහපතියාට ඉහත ගාථා රත්නයේ සඳහන් ඒ - ඒ පාළි වදන්, මේ මේ ආකාරයට විචරණය කරන අයුරු අපත් අප්පකිත්ත, බහිද්ධ වශයෙන් ගලපාගෙන මැනවින් සිහිපත් කරමු. එහිදී ඔබට මතක ඇති ‘ඕකය’ යනුවෙන් සඳහන් කළේ වාසස්ථානයයි. රූපස්කන්ධය, නම් විඤ්ඤාණයාගේ ප්‍රත්‍ය සංඛ්‍යාතව සකස් වෙන නිසයි. ඕකය වාසස්ථානය ලෙස සඳහන් කළේ. මේ රූපස්කන්ධය පට්ඨි, ආපො, තේජෝ, වායෝ යන තද ගතිය, වැගිරෙන ස්වභාවය, උෂ්ණය හා වායුව කියන මේ සතරින් සකස් වුණු උපාදාන රූප විසි හතරක් (24) තිබෙනවා. ප්‍රධාන වශයෙන් පට්ඨි ආදී ධාතුන්ගෙන් සකස්වුණු මේ රූප ස්කන්ධය ගෙයක් (වාසස්ථානයක්) බවට පත්වන්නේ කර්ම විඤ්ඤාණයටයි.

මේ කර්ම විඤ්ඤාණය කියන්නේ කුමක්ද? පින්වතුනි, අශුඤ්ඤාවත් පෘථග්ජනයා සිත්තුළ සකස්වෙන විඤ්ඤාණය කර්ම

විඤ්ඤාණයයි. ඔබට සරලව සඳහන් කළොත් එහි පින්-පවි සකස් වෙනවා. කුසල්-අකුසල් සකස් වෙනවා. හොඳ සහ නරක සකස් වෙනවා. ඉන් අදහස් කළේ, භවය සකස් වෙනවා යන අදහස එනම් භවය වැටෙනවා.

එසේනම් කර්මය නොමැති විඤ්ඤාණයකුත් සකස් වෙනවද? ඔව්, ඒ සකස් වන්නේ බුද්ධාදී උතුමන්ට, රහතන් වහන්සේලාට උන්වහන්සේලාට පහළ වන්නේ ක්‍රියාසිත්, එනම් ක්‍රියාවක් පමණයි. කර්මයක් සකස් වන්නේ නැහැ. එසේනම් කර්ම විඤ්ඤාණය යයි සඳහන් කරන කොට අදහස් වන්නේ, අශුඤ්ඤාවත් පෘථග්ජනයාගේ සිත් තුළ සකස්වෙන කර්ම විඤ්ඤාණයයි.

ඇසෙහි රූපය හටගන්නා විට වක්ඛු විඤ්ඤාණය සකස් වෙනවා. එතකොට එය කර්ම විඤ්ඤාණයක්. කණෙහි ශබ්දය සකස් වන විට සෝත විඤ්ඤාණය සකස් වෙනවා. එය කර්ම විඤ්ඤාණයක්. නාසයේ ආඝ්‍රාණය නිසා ඝාණ විඤ්ඤාණය හට ගන්නවා. එය කර්ම විඤ්ඤාණයක්. දිවෙහි රසය උපදින විට ජ්වහා විඤ්ඤාණය සකස් වෙනවා. එය කර්ම විඤ්ඤාණයක්. කයේ ඵොට්ඨබ්බ හෙවත් ස්පර්ශය හට ගන්නා විට කාය විඤ්ඤාණයද, මනසේ සිතුවිලි හෙවත් ධර්ම හට ගැනීමෙන් මනෝ විඤ්ඤාණය ද කර්ම විඤ්ඤාණයයි. මේවා කර්ම සහිතයි. කුසල් වෙන්න පුළුවනි. අකුසල් වෙන්න පුළුවනි එය කර්ම විඤ්ඤාණයයි. මේ කර්ම විඤ්ඤාණයට ගෘහය තමා රූප ස්කන්ධය. තවත් වෙලාවකදී කර්ම විඤ්ඤාණයට ගෘහය, වේදනා ස්කන්ධයයි. තවත් අවස්ථාවකදී කර්ම විඤ්ඤාණයට ගෘහය සංඥා ස්කන්ධයයි. තව අවස්ථාවකදී ගෘහය වන්නේ සංඛාර ස්කන්ධයයි. දැන් ගෘහය හැටියට විඤ්ඤාණය මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය සකස් කර ගන්නවා යන අදහස පැහැදිලියි.

මේ ගෘහය ගැන සඳහන් කරන විට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, සම්මා සම්බුද්ධත්වය ලබා දේශනා කළ උදාන පාඨය

“අනේකජාති සංසාරං - සන්ධාවිස්සං අනිබ්බිසං.....” ආදී ලෙසින් ඔබට මතක ඇතිනේ.

මෙහි සඳහන් වන “ගහකාරකං ගවේසන්තෝ - දුක්ඛා ජාති පුනප්පුනං” නැවත නැවත දුක හදාදෙමින්, නැවත, නැවත දුක උපදවමින්, ගෙය හදන වඩුවා කවිද කියලා මම සොයාගත්තා. “ගහකාරකං ගවේසන්තෝ” මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය නමැති ගෘහය හදන වඩුවා කවිද කියලා ගවේෂණය කළා. එවිට මම අවබෝධ කරගත්තා තෘෂ්ණාව බව. අන්න ඒ තෘෂ්ණාව නමැති, මුළුමණින්ම මේ සංඛත කෙලෙස්වලින්, රාගාදී කෙලෙස්වලින් යුක්ත වූ මේ කැණීමඬල, වහළ, මුළුමණින්ම මම නැති කළා. විනාශ කළා. තෘෂ්ණාව නමැති වඩුව, මින්පසු නුඹ මේ ස්කන්ධ පඤ්චකය නමැති සසර ගමනෙහි දුක් දෙමින්, නැවත නැවත ඉපදෙමින් දුක් දෙන ඒ ගෘහය නැවත නම් නුඹ මට හදන්නේ නෑ යනුවෙන් එහි සඳහන් වූ අදහසයි.

මේ ගෘහය යයි සඳහන් කළේ, රූප ස්කන්ධය, වේදනා ස්කන්ධය, සංඥා ස්කන්ධය, සංස්කාර ස්කන්ධය, යන මේ හතර විඤ්ඤාණයට ගෘහයක් වී සකස් වෙලා තියෙනවා.

මේ අදහස ඔබටයි, අපටයි තේරුම් ගන්නට පුළුවනි. රූපස්කන්ධයෙහි බැඳුණු විඤ්ඤාණය ගෙහි හැසිරෙන්න පටන් ගන්නවා. කොහොමද හැසිරෙන්නේ? නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් ඒ ඒ රූපයට, ආකාරය, ලීලාව, පෙනුම, ස්වභාවය, ඇසට පෙනෙන ආකාරයට නිමිති ගන්නට පුළුවනි. ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් රසයට ගන්නට පුළුවනි. එය විදීමක් (වේදනාවක්) සැප ආදී ලෙසින් ගන්න පුළුවනි. දුක්ඛ වශයෙන් ගන්නත් පුළුවන්. ඒ වගේම ආසුරාණයක් වශයෙන්, ස්පර්ශය වශයෙන් ගන්න පුළුවනි.

ස්කන්ධ පඤ්චකයේදී රූපය වගේම විදීමක් ලෙසින් සංඥාවක් ලෙසින් සංස්කාර ලෙසින් මේවා සකස් කරගෙන එහි හැසිරෙන්න පටන් ගන්නවා. එය හඳුන්වනවා “ඕකසාරී” යනුවෙන්. රූප ස්කන්ධයෙහි බැඳුණු විඤ්ඤාණය, වේදනා ස්කන්ධයෙහි බැඳුණු විඤ්ඤාණය, සංඥා ස්කන්ධයෙහි බැඳුණු විඤ්ඤාණය, ඒ වගේම සංඛාර ස්ඛන්ධය බැඳුණු විඤ්ඤාණය, නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යඤ්ජන, රස වශයෙන් අරගෙන එහි බැඳෙනවා. ඒ රූපයට මම කැමතියි. ඒ විදීමට, ඒ සංඥාවට (ඒ දුව, පුතා, ලීලාව, සිතුවිල්ල), ඒ සංස්කාරවලට (කාය සංස්කාර, වචි සංස්කාර, චිත්ත සංස්කාර) ආදී වශයෙන් කර්ම සකස් වෙනකොට එහි ඇලී, බැඳී නිමිති, අනුනිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් අරගෙන හැසිරෙන්නට පටන් ගන්නවා. රූප ස්කන්ධයෙහි බැඳී විඤ්ඤාණය හැසිරෙන්නට පටන් ගන්නවා. වේදනා ස්කන්ධයේ බැඳී විඤ්ඤාණය හැසිරෙන්න පටන් ගන්නවා. සංඥා ස්කන්ධයෙහි බැඳී විඤ්ඤාණය හැසිරෙන්න පටන් ගන්නවා. සංඛාර ස්කන්ධයෙහි බැඳී විඤ්ඤාණය හැසිරෙන්න පටන් ගන්නවා. සංඛාර ස්කන්ධයෙහි බැඳී විඤ්ඤාණය හැසිරෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ ‘ඕක’ නම් ගෘහය රූප ආදී ස්කන්ධයනට හොඳ වාසස්ථානයක්. මෙසේ හැසිරීමට කියනවා ‘ඕකසාරී’ කියලා.

මීළඟට ගාථා රත්නයේ අදහස නම් කෙසේ නම් ‘අනොකසාරී’ වේද? (කථඤ්ච ගහපති, අනොකසාරී හෝති) ඉහත ගාථා රත්නයේ සඳහන් කළ ‘අනිකේතසාරී’ යන අදහසයි. එහි සඳහන් අයුරින් ‘අනිකේතසාරී’ අදහස සහ ‘අනොකසාරී’ අදහස ගත්තොත්, ඒ ස්වභාවයට පත්වන්නේ කොහොමද?

රූප ස්කන්ධයෙහි මේ ඡන්දයක් (කැමැත්තක්), යම් රාගයක් (මමය, මගේය, මම වෙමි යනුවෙන් නිමිති වශයෙන් ගැනීම), යම් සතුටුවීමක් (අභිනන්දනි, අභිවදනි, අජ්ඣොසාය නිට්ඨනි) ඇසෙන්න,

ඇසට රූපයක් සකස් වනවිට ඒ රූපය අපි සඳහන් කරනවා ඇසට රූපාලම්බනයක් සිදුවුණා යනුවෙන්. ඒ රූපයේ එල්ලීමක් හැටියටයි එය සකස්වුණේ.

‘වක්බූංච පටිච්ච රූපෙ උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං.....’

ඇසට, රූපයක් හටගන්නා යනු ආලම්බනයක්, අරමුණක් සකස් වුණා කියන අදහසයි. ඇසෙහි මේ රූපය ආලම්බනයක් හැටියට එල්ලීලා තියෙනවා. ඒ වගේම කණෙහි ශබ්දය, නාසයෙහි ආඝ්‍රාණය, දිවෙහි රසය, කයෙහි ස්පර්ශය, මනසෙහි සිතුවිලි මේවා එල්ලීලා පවතිනවා. එවිට කුමක්ද සිදු වන්නේ? එය එතැනට බරක්. යමක එල්ලීලා තිබෙන විට සුබ වශයෙන් අපි සිතුවත් එය හොඳ වුවත්, පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව, තවත් යමක්, ආශාවක් ලෙසින් එල්ලීලා තිබෙනවා නම් එය මොන තරම් කරදරයක් ද?

ඔබගේ ගෘහස්ථ ජීවිතය ගැන සිතුවොත් පින්වතුනි, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ සිතුවිලි වශයෙන් එල්ලෙන කොට එයින් තමන්ට සම්බන්ධයක් ඇතිවනවිට, දෙමව්පියෝ, දරුවන් වශයෙන් මේ සියල්ල මොන තරම් වද බන්ධන හැටියට සකස් වෙනවද? එය ‘නිකේතසාරී’ යනුවෙන් සඳහන් කළා. රූපාලම්බන..... ශබ්දාලම්බන.... ගන්ධාලම්බන.... ඓච්ච්චාලම්බන....., ධම්මාලම්බන ආදී වශයෙන් නිවෙස්හි හටගත් කෙලෙසුන්ගේ සකස්වීම, හැසිරීම, පැතිරීම, බැඳීම ‘නිකේතසාරී’ යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසූ දහම් පෙළෙහි විග්‍රහ කළා.

මිළඟට සඳහන් කරනවා, ගෘහපතිය කෙසේනම් ‘අනිකේතසාරී’ (නිවෙස්හි නොහැසිරෙන්නේ) වේද? රූපාලම්බන නමැති නිවෙස්හි හටගත් කෙලෙසුන්ගේ පැතිරීම හා බන්ධනය තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රභාණය කළා. එසේනම් මේ තථාගතයාණන් වහන්සේ හෝ ඒ රහතුන් වහන්සේලා ප්‍රභාණය කළේ, (හැකි කළේ) කුමක්ද? ඒ රූපාලම්බන නමැති නිවාසයේ

හටගත් කෙලෙසුන්ගේ පැතිරීම හෙවත් බැඳීමයි මුළුමණින්ම ප්‍රභාණය කළේ.

ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිත්වල ඇසෙහි, රූපාලම්බන එල්ලී තිබෙනවා. කණෙහි, ශබ්දාලම්බන එල්ලී තිබෙනවා. නාසයෙහි, ගන්ධාලම්බන එල්ලී තිබෙනවා, දිවෙහි රසාලම්බන එල්ලී තිබෙනවා. කයෙහි, ඓච්ච්චාලම්බන එල්ලී තිබෙනවා, සිත් තුළ, ධම්මාලම්බන එල්ලී තිබෙනවා. මේවා රාග, දෝෂ, මෝහ ලෙසින් මහ විපත් ගෙන දෙන බව අප පැහැදිලි කළා. තවත් සරළව සඳහන් කළොත් මේ අප්‍රමාණ වූ දුක්ඛ දෝමනස්ස, පරිදේව ආදී සියල්ලම මේ එල්ලීම් නිසායි. කොක්කකින් වැනි යමකින් හෝ එසේ නැත්නම් කුමක් හෝ නටුවකින් හෝ එල්ලී තිබෙනවා නම් මේ සියල්ල එකින් එක පැතිරීලා යනකොට ආශාවක්, නිමිති, අනුනිමිති, ගන්නා විට එක් තැනක පවතින්නේ නැහැ. මහා රුකක් වගේ වැඩෙන්න පටන් ගන්නවා. දෑම - අසීමිතව, ඇසීම - ආඝ්‍රාණයකට, ආඝ්‍රාණය - රසයකට, රසය නැවතත් එකතු වීමකට, මිළඟට සිතුවිලි. මෙසේ එකින් එක පැතිරෙනවා. පැතිරෙනවා පමණක් නොව මම, මගේ යනුවෙන් බන්ධනයක් හදාගන්න පුළුවනි. එසේනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනිකේතසාරී වන්නේ; රහත් උතුමන් අනිකේතසාරී ස්වභාවයට පත්වන්නේ ඒ සියල්ලම ප්‍රභාණය කළ නිසයි.

පින්වතුනේ, එසේනම් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධයෙන් සරණ ගිය අපට දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මඟ වැටහෙනවානේ. මූලින් සඳහන් කළාසේ රූප ස්කන්ධය, විඤ්ඤාණයට හේතුවන වාසස්ථානය හේතු කරගෙන, රාග, දෝෂ, මෝහ ආදියට වැඩෙන්න ඉඩ නොදී බැහැර කරනවා යන්න පැහැදිලියිනේ. ඒ නිසා එහි හැසිරෙන ස්වභාවය අපි නොකට යුතුයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැසිරෙන්න දුන්නේ නැහැ.

රූප ස්කන්ධයෙහි, වේදනා ස්කන්ධයෙහි ආදී ස්කන්ධයන්හි විඤ්ඤාණය වැඩෙමින් එහි හැසිරෙනවා කියන්නේ දුක් දෙන පුනර්භවයක් සකස් කරනවා යන අදහසයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එයත් බැහැර කළා. මුලින් සඳහන් කළා සේ 'නිකේතසාරී' කියන තැන රූපාලම්බනය සකස් වෙනවා. ශබ්දාලම්බනය..... ආදී වශයෙන් ආලම්බන සකස් වෙනවා..... මේ රූපාලම්බන ආදී ආලම්බනයන් නමැති නිවහසේ හටගත් කෙලෙසුන්ගේ පැතිරීම, බැඳීම මුළුමණින්ම ප්‍රභාණය කළ නිසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ 'අනිකේතසාරී' වූ සේක.

ඔබයි, මමයි සිහිපත් කළ යුත්තේ කුමක්ද? සිහිපත් විය යුත්තේ කුමක්ද? තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය, ආර්ය වූ උතුම් මහ රහතුන් වහන්සේලා අවබෝධයෙන් සරණ ගියා නම්, සරණ යනවා නම් මේ ලෙසින්ම රූපාලම්බනයට එල්ලෙන්නට ඉඩක් නොදිය යුතුයි. නැත්නම් රූපාලම්බනයේ එල්ලී කෙලෙස් හටගැනීමට ඉඩක් නොදිය යුතුයි. අප ඒවා ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. කෙලෙසින් ද අප ප්‍රභාණය කළ යුතු වන්නේ? ඇස, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්. ඒ වගේම රූපයත් අනිච්ච, දුක්ඛ අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්. වක්ඛු විඤ්ඤාණයත්, ස්පර්ශයත්, විදීම ආදී වශයෙන් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට දකින්න. අවසානයේදී රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පඤ්චකයම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කොට විදසුන් නුවණින් මෙතෙහි කරන කොට සිහිපත් කරන කොට, පින්වතුනි, සම්මස්සන ඥානයෙහි දක්වන ලෙසින් අපට වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ කෙලෙස් එකින් එක ගැලවෙනවා, ප්‍රභාණය කිරීමට මාර්ගය සකස් වෙනවා.

මීළඟට මහා කච්චාන තෙරණුවන් සඳහන් කරනවා, ඉහත සඳහන් කළ ගාථා රත්නයේ අර්ථයට අනුව, "ගෘහපතිය,

කෙසේනම් ගම්හි හටගත් සන්ථව ඇත්තේ වේ ද යත්."

මේ සසුනේ ඇතැම් මහණ කෙනෙක්, ගිහියන් හා (ගෘහස්ථ අය) එකට එකතු වෙනවා. එකට එකතු වී ඒ අය සමඟ සතුටු වෙනවා. ශෝක කරන කොට ශෝක වෙනවා. ඒ අය සතුටින් සිටින කොට (ධනයෙන් වෙන්න පුළුවන්, ආහාරයෙන් වෙන්න පුළුවන්, මොනයම් හෝ දේකින් හෝ ඒ අය සතුටු වෙනකොට ඒ අයත් එක්ක සතුටු වෙනවා. ඔබට මේ මේ දෙවල් තියෙනවා, මමත් සතුටුයි කියලා. ඒවා නැතිවෙනකොට දුක්ඛිත වෙනකොට ඒ අය සමඟ දුක් වෙමින් දුකට පත්වෙනවා, ඔබෙන් මේ දේවල් ගිලිහිලා ගියා කියලා.

එසේ නැත්නම් ගිහියන් ගේ, ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියෝ, දරුවෝ, ඒ අයගෙන් අහිමි වෙනකොට, ඒ අය දුක්වෙනකොට, ඒ අය සමඟ දුකට හසුවී දුක්වෙනවා. ඒ වගේම ඒ අයගේ කටයුතු වලට සහභාගී වෙනවා. මේ උපකාර කරන්නේ ලෞකික වශයෙන්; ධර්ම මාර්ගයෙන් උපකාරී වීම නොවේ. මෙසේ උපකාර වෙනවා නම් ඒ සඳහන් කළේ, ගම්හි හටගත් සන්ථව ඇත්තේ යනුවෙනි.

ගෘහපතිය, කෙසේනම් ගම්හි හටගත් සන්ථව නැත්තේ වේද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙලෙසුන් නැසූ උතුමෙක්, පින්වතුනි, ඒ අයට ධර්මයෙන් ළංවෙනවා. සිත දිවන දහම, විදර්ශනා නුවණ මුල් කරගෙන, විදර්ශනා ප්‍රඥාව මුල් කරගෙන දේශනා කරනවා. නමුත් සතුටු වෙනකොට සතුටු වෙන්නවත්, කෙලෙස් සහිතව දුක් වෙනවිට දුක් වෙන්නවත්, සෝක කරන්නවත්, කෙලෙස් සහිතව ධනයන් ගෙන් ආසාද වනවිට එයට එකතු වෙන්නවත්, ඒවා නැතිවන විට, (පිරිහෙන විට) ඒ අය සමඟ දුක් වෙන්නවත්, ලෞකික කටයුතු වලින් ඒ අයට එකතු වෙන්නවත්, එයට සහභාගී වෙන්න වත් යොමුවන්නේ නෑ කියන අදහසයි සන්ථව නැත්තේ යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කළේ.

මිලිගට මහා කවිවාන තෙරණුවන් වහන්සේ මේ ගෘහපතියාට සඳහන් කරනවා, කෙසේනම් කාමයන්ගෙන් නොසිස්වූයේද: යන්න. එනම් කාමයන්ගේ සිස් බවක් නැත්තේද යන්න. එනම් කාමයන් ඇත්තේ යන අදහසයි. කාමයන් සමග සිටිනවා යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?

මේ ශාසනයේ ඇතැම් මහණ කෙනෙක් “ඒකවිවො කාමේසු අවිගතරාගෝ හොති අවිගතජන්දෝ, අවිගතපෙමො අවිගත පිපාසො අවිගතපරිලාහො අවිගතතණ්හො” ආදී වශයෙන් සඳහන් කරනවා මේ කුමක්ද සඳහන් කළේ?

මේ ශාසනයේ ඇතැම් භික්ෂුවක් (මහණ කෙනෙක්), බැහැර නොවූ කාමයෙන් යුක්තව බැහැර නොවූ කාමයන්ට ඇති ඇලීමෙන් (ප්‍රේමයෙන්) යුක්තව ඒ නිසාම කාමයන් නිසා උපායාස බලවත් සිත් තැවුලක් ඇතිව, කාමයන් නිසා ඇතිවූ දුවිල්ල සහිතව (පරිදාහ/පරිලාහ) වාසය කරනවා කියන අදහසයි. කාමයන්ගෙන් සිස් නොවූ යනුවෙන් අදහස් කළේ; එයයි.

කාමයන්ගෙන් විනාශ නොවූ, බැහැර නොවූ ඡන්දයක් තියෙනවා. රාගයක් තිබෙනවා. ඒ නිසාම උපායාසයක් ඇතිකරගෙන තිබෙනවා. කෙලෙස් දුවිල්ලට පත්වෙලා තියෙනවා. ඒ අදහස මේ සඳහන් කළේ, කාමයන්ගේ හිස් නොවී වාසය කරනවා කියලා.

ගෘහපතිය, කෙසේනම් කාමයන්ගෙන් සිස් වූයේ ද? මේ ශාසනයෙහි මහණ, විදර්ශනා නුවණින් යුක්තව කෙලෙසද කාලය ගත කරන්නේ? කාමයන්හි රාගයෙන් බැහැර වෙනවා. ඡන්දයෙන් බැහැර වෙනවා. ප්‍රේමයෙන් බැහැර වෙනවා. කෙලෙස් පිපාසයෙන් බැහැර වෙනවා. උපායාසයෙන් බැහැර වෙනවා. කෙලෙස් පරිදාහයෙන් හෙවත් පිලිස්සීමෙන් බැහැරව වාසය කරනවා. පහවූ තෘෂ්ණාවෙන් යුක්තව වාසය කරනවා. මෙසේ

වාසය කරන්නේ, කාමයන්ගෙන් හිස්ව වාසය කරනවා යයි සඳහන් කරනවා.

මෙය ඔබටයි, මටයි ගලපා ගතහොත් අපත් කාමයෙන් බැහැර විය යුතුයි. කාමයන්ගේ රාගයෙන්, ඡන්දයෙන්, ප්‍රේමයෙන්, උපායාසයෙන් කෙලෙස් පරිදාහයෙන් (පිවිවෙන ගතියෙන්) බැහැර වෙන්න අධිෂ්ඨාන කළ යුතුයි. එයට හේතුව නම්, රහත් මඟ අරමුණු කරගෙන, සියළු කෙලෙසුන් නසන්නට සතර සමාසක් පදන් වීරියයෙන් ඒ වගේම සතර සතිපට්ඨානයෙහි සිහිය පිහිටුවා ගෙන, සත්තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්ම වඩන මඟට යොමු වන්න, ඔබත්, මමත් මේ මාර්ගයට සකස් විය යුතුමයි.

ගෘහපතිය, කෙසේ නම් සංසාරයේ පැවැත්මට පෙරටු කොටවේද? මේ ශාසනයේ ඇතැම් භික්ෂුවක්, මතු මේ වගේ රූප තිබිය යුතුයි. මේ වේදනාව, සංඥාව, සංඛාර, විඤ්ඤාණ මතුවට තිබිය යුතුයි. එසේ ම විය යුතුයි කියලා හිතනවා නම්, ඒවා වඩන්න, පෝෂණය කරන්න සකස් වෙනවා නම්, ගෘහපතිය එය සංසාරයෙහි පැවැත්මට උදව් කරගන්නවා යනුවෙන් සඳහන් කරනවා.

ගෘහපතිය, කෙසේ නම් සසර පැවැත්ම පෙරටු කොට ගන්නේ නැතිව වාසය කරන්නේද? මේ වගේ රූප, වේදනා සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ සකස් වෙනවා යයි අදහස් කරන්නේ නෑ. ඒවා පෝෂණය කරන්නේ නැහැ. එවිට සංසාරයේ පැවැත්මට ඉඩක් ලැබෙන්නේ නැහැ.

මිලිගට සඳහන් කරනවා, කෙසේනම් ජනයා සමඟ කළහ කොට, තමා ක්‍රියාත්මක වන්නේද, කටයුතු කරන්නේද කියන අදහසයි. පින්වතුනි, මෙතන මනාකොට අදහසක් තිබෙනවා.

ඇතැම් මහණ කෙනෙක්, (භික්ෂුවක්) තව කෙනෙකුට කියනවා, “නුඹ ශාසනයේ මොනවත් දන්නේ නැහැ. මමම තමයි

දන්නේ නුඹ ඔය කියන දේ වැරදියි. මම තමයි නිවැරදිව කියන්නේ. නුඹගේ හඬත් එතරම් හොඳ නැහැ. මටසිලිටි නැහැ. මගේ හඬ නම් ඉතාම හොඳ මටසිලිටියි. ඒ වගේම නුඹ පළමුවෙන් කිවයුතු දේ පසුවයි කියන්නේ. පසුව කිවයුතු දේ මුලින්ම කියන්නේ. මම නම් පළමුව කිවයුතු දේ පළමුව කියනවා. පසුව කිවයුතු දේ පසුව කියනවා. නුඹ වාද කරන්නට පැමිණියත් මගේ වාදයෙන් නුඹ පැරදිලා තියෙනවා. නුඹේ වාදයෙන් නුඹ පිහිටා සිටින්න බැහැ. නුඹේ වාදයෙන් නුඹ ඉවත්වෙන්න ඕන, මම වාදයෙන් ජය ගන්නා කියලා” මෙසේ යම් කෙනෙක් කළහකාරී ලෙස හැසිරෙන, (විග්‍රාහික) කථා කරන ස්වභාවය ඇති වෙනවා යන අදහසයි.

ගෘහපතිය, කෙසේ නම් ජනයා සමඟ විග්‍රාහික කථා නොකරන්නේ වේද?

යම් කෙනෙක් මනාකොට සිහිය පිහිටුවෙනවා නම්, (හික්‍ෂුවක් ලෙසින්) භාග්‍යවතුන් වහන්සේත් එලෙසමයි. කෙලෙසුන් නැසූ උතුමෝත් ඒ ආකාරයමයි. “මම දන්නවා නුඹ දන්නේ නැහැ. නුඹගේ හඬට වඩා මගේ හඬ හොඳයි. නුඹ, මා සමඟ වාද කළොත් මම තමයි වාදයෙන් ජය ගන්නේ” මෙලෙසින් තෘෂ්ණා, මාන, දෘෂ්ඨිගෙන් යුක්තව පවසන්නේ නැහැ.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සවිචකට නම් සඳහන් කළා, නමුත් ඒ තණ්හා, මදමාන, දෘෂ්ඨි සමඟ වාදයක් නොවේ. යම් කෙනෙක් කෙලෙස් සහිතව ‘අත්තුක්කංසන - පරවම්බන’ - තමා උසස් කොට අනුන් පහත් කොට පවසන්න හදනවා නම්, ‘තමා දමයි දන්නේ මගේ හඬ තමයි හොඳ, මට තමයි මේ විදියට දේශනා කරන්න (කියන්න) පුළුවන්, නුඹට බහැ” මේ ආදී කළහකාරී ලෙස පවසනවා නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ කවදාවත් සිදු කරන්නේ නැහැ. කෙලෙස් නැසූ උතුමෝ කවදාවත් එලෙසින් සිදු කරන්නේ නැහැ.

අපත්, අපේ ජීවිත පැවැත්මත්, අපේ දෙසුමත්, අපේ කථාවත් ගිහි හෝ වේවා, පැවිදි හෝ වේවා, හැම කෙනෙක්ම කුමන ආකාරයෙන් ජනයා සමඟ කටයුතු කළයුතු දැයි ධර්ම මාර්ගයට පැමිණිය යුතු දැයි ඉන් අදහස් වෙනවා.

අවසානයේ දී ගාථා රත්නයේ කෙළවර නැවත සඳහන් කළොත් මේ කෙලෙස් ගෘහයට හැර ගෙහි හැසිරෙන්නේ නැතුව, ගම්හි ගෘහස්ථ ජීවිත ගත කරන අය හා සමඟින්, කෙලෙස් වලින් හැසිරීමක් ඇති කරගන්නේ නැතිව, කාමයන්ගෙන් හිස්ව, සසර පැවැත්මට පෙරටුගාමී නොවන, ඒ මුනි තෙම (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, රහතන් වහන්සේ) ජනයා සමඟ කළහකාරී නොහැසිරෙන්නේය. උන්වහන්සේ ඒ නිකෙලෙස් වූ ජීවිතය පවත්වන්නේය.

පින්වතුනි, ඔබ - අප සියළු දෙනාමත් නිවන් මග අරමුණු කර ගනිමින් ඒ උතුම් වූ ගාථා රත්නයෙහි අදහස අනුව ජීවිත පවත්වන්නට අධිෂ්ඨාන කර ගනිමු. ඉතා ඉක්මන් භවයකදීම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිවන් අවබෝධ වේවා! යි ප්‍රාර්ථනා කරමු. අධිෂ්ඨාන ඇති කර ගනිමු.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

මේ දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ සියළු සත්ත්වයන් අවිද්‍යාවට හසු වී, තෘෂ්ණාවෙන් සසරට බැඳී හඬාගෙන යන ගමනකුයි කරන්නේ. මේ නිසා සියළු සංඛත (සංඛාර) වස්තු අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්කොට දැකීමේ නුවණ ටික ටිකවත් අප විසින් සකස් කර ගත යුතුයි.

පිණිණ සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

ඒවං මේ සුතං ඒකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළඳන කලන්දක නිවාපේ. අථ ඛො ආයස්මා මහා කස්සපො යෙන භගවා තේනුපසංකමි. උපසංකමිත්වා භගවත්තං අභිවාදෙන්වා ඒකමන්තං නිසීදි. ඒකමන්තං නිසීන්තං ඛො ආයස්මන්තං මහා කස්සපං භගවා එතදවොච. ජණ්ණොසිදානි ත්වං කස්සප ගරුකානි ඛො තෙ ඉමානි සාණානි පාංසුකුලානි නිබ්බසනානි. තස්මාතිහ ත්වං කස්සප ගහපතිකානි වේ ච වීචරානි ධාරෙහි, නිමන්තණේසු ච භුඤ්ජාහි. මමඤ්ච සන්තිකො විහරාහී ති.

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

තුනුරුවත් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් ඔබ සියළු දෙනාටමත් මේ රටෙහි හෝ ලොව කොතනක හෝ ධර්ම ශ්‍රවණය කරන, ධර්මාභිලාහී පින්වතුන් සියළුදෙනාටම හැම සැනසිල්ලක්, යහපතක්, අභිවාද්ධියක් සැලසේවා. ධර්මානුධර්ම පිළිවෙත් මගෙහි හැම සොම්නස් පහළ වී දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධයෙන් නිවන පිණිසම මේ දේශනාවත් උපකාරක ධර්ම පෙළක්ම වේවා යි මහත් වූ කාරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

පින්වතුනි, දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනක 'දුල්ලභංව මනුස්සත්තං' අප සියළු දෙනාටම දුර්ලභව ලැබුණු මේ උතුම් වූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය බොහොම වටිනවා. කණ කැස්බෑවා විය සිදුරෙන් අහස බලනවාටත් වඩා ඉතාම අපහසු බවකිනුයි මේ මනුෂ්‍ය ජීවිතය අපි කවුරු කවුරුත් ලබාගෙන තිබෙන්නේ. ඒ ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතයත් මොනතරම් ඉක්මනින් ගතවේ ගෙන යනවද? ඇසිපිය හෙළන මොහොතකදී තරම්, ආශ්වාසය, ප්‍රශ්වාසය කරන මොහොතකදී තරම්, අසුරක් ගහන මොහොතකදී තරම් ජීවත් වීමට තිබෙන කාලය අඩුවේගෙන යන බව, ඔබට මට අහිමි වී ගෙන යන බව ඔබ සිතා තිබෙනවාද? ඔබට දැනී තිබෙනවාද? ඔබ කල්පනා කොට තිබෙනවාද? නින්ද, ආහාර ගැනීම, වර්ගයා බෝ වීම, ජීවිතයට ඇති ඇල්ම නිසා මරණ භයක් දැනීම මනුෂ්‍යයන්ට පමණක් නොවෙයි, එය සත්ත්ව ලෝකය තුළ පවා පවතිනවා. ඒ නිසා උසස් මනසක් පවතින මනුෂ්‍යයන් විසින් මීට වඩා, මේ දුර්ලභව ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය ගැන සිහිපත් කළ යුතුයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එතන පෙන්නුම් කළේ 'බණ කිවිණේ' ගතවෙන හැම මොහොතක්ම උතුම්ම මොහොතක් කර ගන්න. එයට හිත පුරුදු කරගන්න. එනම් ඒ හැම මොහොතක්ම, සම්මුතිය තුළ මොන තරම් මම, මගේ කියා ජීවිතය පැවැත්වුවත් මේ හැම දෙයක්ම රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන් තොරව, කෙලෙස් වලින් විනිර්මුක්තව සිතන්න; දකින්න; එය අවබෝධයට ගෙන ඒමට තරම් භාවිත, බහුලිකත, පුරුදු කරන ලද, මනාකොට පුරුදු කරන ලද සිතක්, චිත්ත සන්තානයක් අපට පැවතිය යුතුමයි.

නිදසුනක් ලෙස, දුවේ කියන විට, පුතේ කියන විට, ඇයි මගේ අම්මා අප්පව්වී කියා පිළිතුරු දේවී. නැත්නම් කෝ මගේ අම්මා තාත්තා කියන විට ඇයි මගේ දුවේ, පුතේ කියා ඔබ හඬ නගා කියාවී. හිත සම්මුතිය තුළ සකස්වෙනවා. ඒ වුණත් ඔබ උපාදානයකට ගන්නේ නැහැ. එනම් සම්මුතිය තුළ, පැවැත්ම තුළ, මම මගේ කියා පැවැත්වුවත්, හටගත්ත වගේම සියල්ල නැතිව යනවා නම් මමත්, දුවත්, පුතාත් ඔබ කියන ස්වාමියා බිරිඳක් මේ ලෝකයේ සියල්ලමත් හට ගත්තා වගේම නැතිවෙලා යනවා. හිතෙන් දැඩිව ගැනීමක් මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය කියාලා මා එවැනි සිතුවිල්ලකට සිත සකස් කරන්නේ නැහැ කියන අවබෝධය ඔබට දැකගන්නට පුළුවනි.

මෙපමණ දහම් අවවාදයක් ඔබට සිද්ධ කළේ, ඔබ අප හැම කෙනෙකුගේම ජීවිත ගමන, පරමාර්ථ ධර්මයට මුහු කර, නැවත නැවතත් මෙනෙහි කර, ආර්ය මාර්ගයට ඇතුළුවන තෙක්ම අමතස්ස ද්වාරා - අමා දොරින් ඇතුළු වන තෙක්ම සිත උනන්දු කරවීමටයි. අඩුම තරමේ අපගේ මාර්ගය පරමාර්ථ ධර්ම මාර්ගය, විදර්ශනා මාර්ගය, නැවත නැවතත් මෙනෙහි කර ඒ මාර්ගයට බැස ගැනීමේ සිත පිණිස, සතර සතිපට්ඨානය පුරුදු කළ යුතු නිසයි.

ඒ දහම් පෙළ හා සමඟින් අද දවසේ ඔබට මේ දහම් කරුණු පෙන්වාදීම සඳහා ආශ්‍රය කරගන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ සංයුත්ත නිකායේ, කස්සප සංයුත්තයට අයත් ජිණ්ණ සූත්‍රයයි.

මහළු වී ගිය, දිරාගෙන යන ජීවිතයක් කෙසේ පැවතිය යුතුද? මහළු වී ගත දුබලව ගියත්, හිත නොගිලන්ව, දුබල බවට පත් නොවී, ධර්ම මාර්ගය සොයාගෙන යන ගිහි වූ හෝ වේවා පැවිදි වූ හෝ වේවා, ශ්‍රාවක - ශ්‍රාවිකාවන් ගේ චරිතයක ඇති අසිරිමත් වූ කතාව, මේ දහම් පෙළ තුළින් ඔබ අප හැම කෙනෙකුටම තේරුම්

ගන්නට පුළුවනි. පැවිදි වූ ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් ලෙස, දහම් දෙසන අපටත්, ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන, බුද්ධ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන් බවට පත් වී ධර්ම ශ්‍රවණය කරන ඔබටත්, අපගේ ධර්ම මාර්ගය කෙසේ සකස් විය යුතු දැයි මේ ජිණ්ණ සූත්‍ර දේශනාව තුළින් අපට වටහාගන්නට පුළුවනි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහ නුවර සමීපයේ කලන්දක නිවාපය නම් වූ වේළුවනාරාමයේ ඒ දිනවල වැඩ වාසය කරනවා. දිනක් ආයුෂ්මත් මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතට වැඩම කළා. වැඩම කොට එකත්පසෙක වැඩ සිටියා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ගෞරව කළා. එකත් පසෙක වැඩ සිටින ආයුෂ්මත් මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙවැනි දෙයක් සඳහන් කරනවා.

'කාශ්‍යප, නුඹ දැන් මහළු වයසට පත්වෙලා. හණ පිළියෙන් කළ එනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පළමුව පොරවා අත්හරින ලද, එමෙන්ම නිබ්බසන නම් වූ එනම් නැවත නැවත කරන ලද ගෙත්තම් ඇති (සරසන සල රූපයක් හෝ මැහුමක් නොවෙයි.) ඉරුණු විට නැවත නැවත මසන ලද) ඉතාම රළු වූ මේ සිවුර නුඹට දැන් බරයි. ඒ නිසා නුඹ පාංශුකුලිකාංගික ධූතාංගය අත්හරින්න.

ධූතාංග දහතුනක් (13) තිබෙනවා. පාංශුකුලිකාංග පාංශුකුල විවරය දරීමත් එක ධූතාංගයක්. මළ සිරුරක් ඔතා දමන ලද ඒ වස්ත්‍රය රැගෙන විත්, සෝදා පවිත්‍ර කොට, විවරයක් සකස් කර ගැනීමයි. ඒ ධූතාංගය සමාදන් වූ විට ගෘහපතියන් හෝ කවුරුත් හෝ විසින් පූජා කරන ලද, සාමාන්‍ය වස්ත්‍රයකින් මසන ලද හෝ විවරයක් පිළිගන්නේ නැහැ. සුසානයේම දමන ලද මළ මිණියක් එතු වස්ත්‍රයක්ම ගලවාගෙන අවුත්, අපවිත්‍ර දෑ ඉවකත්කොට මනා සේ පිරිසිදු කොට, සිවුරක් සේ සකසා ගැනීමයි පාංශුකුලික

අංගයෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ. අන්ත ඵලයට සිවුරු බැහැර කර, අත්හැර, ගෘහපතියන් විසින් පූජා කරන ලද සිවුරක් නුඹට දරන්නට පුළුවනි. ඒ වගේම නිමන්තණේසු ව භුක්ඡාහී.... ගෘහපතියන් විසින් ස්වාමීනී අපේ දානයට වඩින්න කියා කරන ලද ආරාධනා පිළිගෙන, එහි වැඩම කර, ඵලයට දන් වළඳන්න. එපමණක් නොවෙයි කාශ්‍යප, මා සමීපයේම වාසය කරන්න යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා.

පින්වතුනේ, මේ දහම් කතාව අසන විට ඔබේ හිත තුළත්, යම් වූ ද විත්ත රූපයක් මැවෙනවාද? බුදුරජාණන් වහන්සේට දෙතිස් මහා පුරිස ලක්ෂණ තිබුණා. මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේටත් මහා පුරිස ලක්ෂණ (07) තිබුණා. මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ හා බුදුරජාණන් වහන්සේ අතර පෙනුමින් ස්වල්ප වූ වෙනසකුයි පැවතුනේ. ඇතැම් දිනවලදී බුදුරජාණන් වහන්සේට මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේය කියා කෙනෙක් රැවටෙනවා. ඒ වගේම මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට බුදුරජාණන් වහන්සේ කියා කෙනෙක් රැවටෙනවා. දිනක් මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට පිණිඬපාත දානය පූජා කරන්නට හුරු පුරුදු වුණු මව් තුමියක්, බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ වීථියේ වඩින විට මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ කියා හිතාගෙන දන් පිළිගැන්වුවා. ටික වේලාවක් යන විට මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ ඒ වීථියේ වැඩියා. මට වැරදීමක් වුණේ, මගේ පුතණුවන්ට නොවෙයි මම දන් බෙදුවේ කියා අර මවුතුමිය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිටුපසින් ගමන්කොට බෙදූ දානය - ආහාරය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පාත්‍රයෙන් රැගෙන අවුත් මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේගේ පාත්‍රයට පිළිගැන්වුවා. මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට සංවේගයක් ඇතිවුණා. එදාම අධිෂ්ඨාන කර ගත්තා බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටින ස්ථානයෙන්, ප්‍රදේශයෙන් බැහැරට වඩින්න. උන්වහන්සේ

හිමාලයට වැඩම කර, අධිෂ්ඨානයක් ඇති කර ගත්තා යම් දවසක බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවා කියා මට දැනගන්න ස්වභාවයක් ඇති වෙන්න ඕන. මේ වැඩ සිටිනා ගල් ගුහාව ඉදිරියේ පවතින හැම ගසකම පිපුණා වූ, පුෂ්පිත වූ මේ මල් පරවෙන්නට ඕන. බිම් හැලෙන්නට ඕන. අකාලයේ පවා මල් පරවී හැලෙන විට, තුන් ලොවක් සැනසූ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පාලා කියා මට ඉන් දැනගන්නට පුළුවනි. ඕන්න ඔය අධිෂ්ඨානය ඇතිව උන්වහන්සේ එදාම වැඩම කළා.

පින්වතුනේ, මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ මහළු වයසට පත්වන විට, බුදුරජාණන් වහන්සේ දහමට ළං වූ ආධ්‍යාත්මික සිතක ඇති ස්වාභාවය පැවසූ ආකාරය ඔබට මතක නේද?

මහා කාශ්‍යප මහ රහතන්ගේ සිවුර උන්වහන්සේ අතින් පිරිමැද? දන් මේ හණ පිළියෙන් කළ, එමෙන්ම නැවත නැවත කරන ලද ගෙත්තම් ඇති, මසන ලද, මේ කඬොර වූ, සණ වූ සිවුර දන් නුඹට පොරවන්නට අපහසුයි. කාශ්‍යප, නුඹ දන් මහළුයි. එපමණක් නොවෙයි පාංශුකුලික ඒ වීථිය බැහැර කර ගෘහපතීන් විසින් පූජා කරන ලද පහසු වූ සිවුරක්, මටසිඵල වූ සිවුරක් පරිහරණය කරන එක හොඳයි. ඒ වගේම පිණිඬපාත දානයෙන් බැහැර වී, එක තැනක වැඩ සිටි හෝ එසේ නැත්නම් ගෘහපතියන් විසින් කල් ඇතිව කරන ලද ආරාධනාවක දානයකට වැඩම කරන්න. ඒ විතරක් නොවෙයි කාශ්‍යප, මා කැමතියි, නුඹ මා සමඟ වැඩ වාසය කරන්න.

පින්වතුනේ, ඔබට දැනෙනවාද? රාගකිය දෝෂකිය අවසානයේ කම්මකිය - තණහකිය. නිවන් මඟට පත් වෙනවා කියන්නේ රාග, දෝෂ, මෝහ මුළුමනින්ම ක්ෂය කරනවා කියන අදහසයි. අවසානයේ කර්මය ක්ෂය කළා. තෘෂ්ණාව මුළුමනින්ම ක්ෂය කළා.

ආනන්තරික සමාධියෙන් පිරිපුන්, නොසෙල්වෙන, දීර්ඝවම පවත්වා ගන්නට පුළුවන් සමාධියකින් යුතු, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, ආධ්‍යාත්මික කතාවකින් මේ මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට සඳහන් කළේ. - 'දැන් මා සමීපයේම වැඩ වාසය කරන්න. ඔබට මේ රළු වූ සිවුරක් පරිහරණය කරන එක පහසු නැහැ. පිණිසපාත දානයට වැඩීම - වහින වෙලාවෙන් අධික රශ්නය ඇති වෙලාවෙන්, යම් විටෙක දෙපයට පාවහනක් නැතුව ඔය ගමන් කරන එක මහළු වයසට අපහසුයිනේ. මෙන්න මේ ආකාරයට ජීවිතය පවත්වන්න කියා තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ලෝකයේ, සංසාර ගමනේ ඇති හැබෑ ස්වභාවය මතු කොට පෙන්වුම් කළේ, අතහරින්න කියලයි.

'යං හික්ඛවේ න තුම්භාකං තං පජ්ඣට'

ඔබට යමක් අයිති නැතිනම් එය අතහරින්න. ඉන් අදහස් කළේ සම්මුතියට මම, මගේ කියා පැවැත්වූවාට පරමාර්ථ වශයෙන් බලන විට මේ කිසිවක් අපට අයිති නැහැ. ඒවා පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායු (තද ගතිය, වැගිරෙන ස්වභාවය, උෂ්ණය, වායුව) කියන ධාතු කොටස් හතරක්. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන ස්කන්ධ පඤ්චකයක්. ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය මන කියන ආයතන හයක්. මේ ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගෙන් සමන්තාගත ශරීරය මම මගේ කියා අපි පවත්වන්නේ. පවත්වාගෙන ඉන්නේ සම්මුතියටයි. මොන තරම් කවා, පොවා, නාවා, පිරිසිදු කර, හැඩ බලා, රසයි කියමින් දිව, කුස සතුටු කර පවත්වාගෙන හිටියත් දිරාගෙන යනවිට, ලෙඩ දුක් - මහළු බව - මරණය ඉදිරියේ අපි හැම කෙනෙක්ම මොන තරම් අසරණද කියා ටික - ටිකවත් හිත්වලට දැකගන්න පුළුවනි නේද?

අත්හරින්න කිවුවේ මේ බව තේරුම් ගන්න කියන එකයි. මේ සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක හැම වස්තුවක්ම, එනම් සියළු සංඛත සංඛාර වස්තූන්,

'යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනත්තා'

යමක් අනිත්‍ය නම්, එනම් නිත්‍ය නැති නම්, වෙනස් වෙනවා නම් එය දුක් ලෙස තේරුම් ගන්න. බොහෝ දෙනා අශ්‍රැතවත් පාඨශ්ඡන ස්වභාවය නිසා ඔය දුක දකින්නේ නැහැ. දුක දකිනවා කියන්නේ අඩ අඩා හිස් ආකාශය දිහා බලාගෙන දෙඉනේ හෝ නිකටේ අත තබාගෙන 'අපට මොකද වුණේ, ඇයි අපව දමලා ගියේ, මම හිතුවේ නැහැ මෙහෙම වෙයි කියලා' කියා හඬන්න කියන එක නොවෙයි. නමුත් මෙතන දුකක් පවතිනවා කියා දකින්න ඕන කියන එකයි. සංඛත වස්තු හිතට උපාදානය කර ගත්තොත් (මගේ, මම වෙමි, මගේ ආත්මය කියා) එය දුකක් ලෙස හටගන්නවා, සමුදය වෙනවා, දුකේ හටගැනීම කියා නුවණින් දකින්න කියන එකයි. අන්න ඒ නුවණින්, විදර්ශනා නුවණින් දකින විට සම්මතය තුළ මේවා පරිහරණය කරනවා. මුලින් සඳහන් කළා වගේ මම, මගේ කියා පරිහරණය කරනවා. නමුත් කිසි විටෙකත් මේක ස්ථිරයි, සදාකාලිකයි, නිත්‍යයි, සුඛයි, ආත්මයි ආදී වශයෙන් උපාදානයකට ගත්තේ නැහැ කියන අදහසයි. මේවා වටහාගෙන, දැනුම ඇති කර ගන්නවා පමණක් නොවෙයි අජ්ඣාත්ත බහිද්ධ වශයෙන් තේරුම් ගන්නට ඕන. තමාගේ ජීවිතය තුළින් දකින්න. බාහිර ආරම්භණ වශයෙන් දෙමවුපියෝ, දරුවෝ ස්වාමි-භාර්යා, සොහොයුරු-සොහොයුරියන් ලෙසින්, ධන ධාන්‍ය ලෙසින් සවිඤ්ඤාණක, අවිඤ්ඤාණක හැම වස්තුවක්ම කෙරෙහිම ගලප ගලපා ඔය හිත්වලට වැටහෙන්නට ඕන. අත්හරින්න කියලා කිවුවේ එයයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පරමාර්ථ ධර්මය අත්හැරීම පිළිබඳව, පටිනිස්සග්ගය පිළිබඳව දේශනා කළත්, මොන තරම්

කරුණාවන්ත හදවතක් ද පැවතුනේ. මහා කාරුණික යයි සඳහන් කළේ ඒ නිසානේ.

මේ මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට සඳහන් කළ අදහස පැහැදිලියි. 'දැන් මගේ ආහුයේ, මගේ ළගම වාසය කරන්න.' අත දුරක හිටිය අම්මා - අප්පච්චි කෙනෙක්, ඥාතිවරයෙක් - ඔබට දැන් තනියම කටයුතු කරගන්න බැහැ. ඒ නිසා මගේ ළගින් වාසය කරන්න කියලා කියනවා වගේ අදහසක්නේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට සඳහන් කළේ.

එවිට මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ මෙහෙම සඳහන් කරනවා.

'අහං ඛෝ හන්තේ, දීඝරත්තං ආරඤ්ඤකෝ වේ ව, ආරඤ්ඤකත්තස්සව වණ්ණවාදී.'

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම දිගු කලක් ආරණ්‍යව වාසය කළා. එපමණක් නොවෙයි ආරණ්‍යව වාසය කිරීමේ ගුණ කියනවා.

ආරණ්‍යය කියන්නේ කැලෑවක්, හුදෙකලා තැනක්. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ආරම්භයේදී පවා දේශනා කළා. අරඤ්ඤගතෝවා, රුකබමුලගතෝවා, සුඤ්ඤාරගතෝවා ආදී වශයෙන්. ආරණ්‍යයකට යන්න. කැලයකට යන්න. ගස් මුල් ආශ්‍රය කරන්න. සුඤ්ඤාගාර කිවුවේ හඬ නොනැගෙන තැනක්. ශුන්‍ය තැනක්. ජනයාගේ හඬ නොනැගෙන තැනක් ආශ්‍රය කරන්න කියන එකයි.

එවිට මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, මම දීර්ඝ කාලයක් පුරාම ආරණ්‍යවයි වාසය කරන්නේ. එපමණක් නොවෙයි ආරණ්‍යයේ වාසය කිරීමේ ගුණත් මා සඳහන් කරනවා.

උන් වහන්සේ ධුතාංගධාරීන් අතරින් අග තනතුර නේ ලැබුවේ. සැරියුත් මුගලන් දෙනම හැරුණු විට තුන්වන ස්ථානයේ ලා උන්වහන්සේ වැඩ සිටියා. තුන්වන තැන කිවුවාට, මෙය ලෞකික ලෝකයේ පවතින වැනි තනතුරුවල ගැටළුවක් නොවෙයි.

පින්වතුනේ, බොහෝ පිරිසක් හා සමගින් ජීවිතය පවත්වන විට ඇලීම් - ගැටීම් බහුලයි. පැවිදි උතුමනුත් මෙය කල්පනාවට ගත යුතුයි. ඒ වගේම,

'සම්බාධෝ සරාවාසෝ බහු කිච්චෝ බහු කරණීයෝ'

බොහෙම සම්බාධ තිබෙන ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන, බොහෝ යුතුකම් ඉටු කළ යුතු ඔබටත් මේ පිළිබඳව සිහිපත් කළ යුතුයි. ජීවිතයේ මොනසම් කාලයක හෝ වෙලාවක හෝ ගස් මුල් ආශ්‍රයට, ආරණ්‍යයකට, කැලයකට ධ්‍යාන වැඩීමේ අදහසින්, සමාධිය භාවනාව පුරුදු කිරීමේ අදහසින් ඔබටත් ඒ අත්දැකීමක් ලබන්නට පුළුවන්ද කියා ජීවිතය ගැඹුරින් දකින්න.

'සවිසාතං ස උපායාසං සපරිලාහං.....'

සවිසාතං කියන්නේ කායිකවත්, මානසිකවත් අප්‍රමාණ විදින පීඩාවයි. මේ ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන ඉන්ද්‍රිය (6) හයටම රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, සිතුවිලි කියන මේ ආරම්භණ ලැබෙන විට, ගෘහස්ථ ජීවිතය තුළ ලැබෙන ඒ අප්‍රමාණ පීඩාව ඔබ බොහෝ දෙනෙකුට දැනිලා ඇති.

ස උපායාසං - බලවත් වූ සිත් තැවුල් සමහර ඇත්තෝ කියනවා ඔළුව හැරුණු අතේ යන්ට හිතෙනවා කියලා. තියෙනවා, තියෙනවා කියලා මොනවා තිබුණත් හිතට සැනසිල්ලක් නැතිනම් මොකටද? බොහෝ දේ සිද්ධ කරන්නේ සැනසිල්ලක්

හොයාගෙන. ඒ වුණාට සැනසිල්ලක් නැහැ. සිත් තැවුල් හටගන්නා මේ ජීවිතයේ තේරුම මොකද්ද කියා කියනවා.

ස පරිලාභං - දරා ගන්නට බැරි වෙන විට පිවිවෙනවා වගේ, දූනෙන්න පටන් ගන්නවා. ඔබ කියාවි දොම්නස, ක්ලමථය, නැත්නම් වික්ෂෝභය කියලා. විවිධ මානසික ගැටළු විවිධ අදහස් වලින් ඔබ සඳහන් කරනවා. එසේනම් මේ පරිලාභය කියන තැනට එනවිට මේ හිතටයි - කයටයි දරාගන්න බැරුව පිළිස්සෙනවා, දූවෙනවා වගේ දූනෙනවා. පරිදාහයක් වගේ දූවෙන්න පටන් ගන්නවා.

මෙන්න මේ බාධක සහිත ජීවිත පැවැත්මෙන් ටික ටිකවත් කාලයක් අඩු ගණනේ ස්වල්ප වේලාවක් වත් තමන්ට ආරණ්‍යයකට යොමු වන්නට පුළුවන් නම්. මහා කැලයක් නොවුණත් හඬක් නොනැගෙන, ජන ශූන්‍ය ස්ථානයකට ගොස් මේ හිත සමාධියට පුරුදු කරන ස්වභාවයට පැමිණෙන්නට පුළුවන් නම්, නිවනේ මඟ කියන කතාවෙහි ඉතාම පහසුවෙන් ධර්ම මාර්ගය වැටහෙන්නට පුළුවනි.

‘ඉමමේව කායං උද්ධං පාදනලා අධෝ කේස මත්ථතා තව පරියන්තං පුරං නානාඡපකාර අසුවිනො පච්චවෙක්ඛති.’

පාදාන්තයේ පටන් ගලපා බලන විට හිස් මුදුණ දක්වාම, ඇවිදිනා වැසිකිළියක් බඳු, අපවිත්‍ර දෑයින් පිරුණු, මැටි කළයකට සමාන කොට ගත හැකි මේ ශරීරයේ රෝම කුපයක තරම් හැබෑ අයිතියක්, සම්මුතියේ මම මගේ කියන මට පවතින්නේ නැහැ - කියා නුවණින් වැටහෙන්නට පටන් ගන්නවා. මොන තරම් වස්තූන් හිතෙන් උපාදානය කර ගත්තත් ඒවා සම්මුතියට පමණයි. කෙලෙස් සහිතව මේවා පරිහරණය කරන්නේ නැහැ; හටගත් සෑම දෙයක්ම නැතිවෙනවා කියා උදය-ව්‍යය ඥානය පහළ කරගන්නට තරම් ශක්තියක් ඇති වෙනවා. මේ ඇසට හමුවන රූපය, කනට

ඇසෙන ශබ්දය..... ඒ සංඛ්‍යයක් පමණයි. ඒවා හේතු-ප්‍රත්‍ය ක්‍රියාවලියක් පමණයි. හටගත්තා. නැතිවෙනවා. කියා උදයත්ථ ගාමිණියා පඤ්ඤාය..... හේතු නිසා හට ගෙන හේතු නැතිවීමෙන් නැතිවී යනවා කියන ස්වභාවය දකින්න පුළුවනි. මේ අවබෝධයට ආරණ්‍යයක්, කැලයක්, ගහක්-මුලක්, හඬ නොනැගෙන තැනක් බොහොම වටිනවා.

මහා කාශ්‍යප මහ රහතුන් වහන්සේ බොහෝ කාලයක් පුරා ආරණ්‍යයක වාසය කරමින් එහි ගුණ වර්ණනා කරනවා. ඊළඟට දෙවනුව සඳහන් කලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, පිණ්ඩපාතිකව වාසය කරමින් පිණ්ඩපාතිකබවෙහි මම ගුණයන් වර්ණනා කරනවා කියා.

පින්වතුනේ, පිණ්ඩපාත දානය ලබන විට, අසවල් පිරිස අපට අයිතියි, අසවල් තැනටයි මම ගියේ, හැමදාම යන්ට ඕන කියා කිසිදු බැඳීමක් නැහැනේ. දායක ඇත්තන්ගෙන් විශේෂ බන්ධයක් ඇති වෙන්නේ නැහැ. දායක ඇත්තෝ ස්වාමීන් වහන්සේලා ඇසුරු කරන්න ඕන හරියට ගින්දර ඇසුරු කරන්න වගේ. වැරදිලාවත් රාගයකට, ද්වේෂයකට මුහු වුණොත් මේ ධර්ම මාර්ගයෙන් බැහැර වී යන්න පුළුවන්. මේ නිසා එහිදී බොහොම පරෙස්සම් වෙන්න ඕන. පිණ්ඩපාත දානයට යොමුවෙන විට පාත්‍රයට වැටුණු, බෙදුණු යමක් උන්වහන්සේ පිළිගන්නවා. කිසිදු කෙනෙක් කෙරෙහි, කිසිම කුලයක් කෙරෙහි බැඳීමක් (කුලේසු අනනුගිද්ධෝ) නැහැ. කිසිදු කුලයකට, පවුලකට, පිරිසක් වෙතට මගේ, අපේ කියා, හැමදාම යා යුතුයි කියා බන්ධනයක් හැටියට සකස්කර ගන්නේ නැහැ.

සමාධියට යොමුවන විට තමන්ට දූනෙනවා නම් අද පිණ්ඩපාතය අවශ්‍ය නැහැ කියා නිරාමිස ප්‍රීතියෙන් සමාධිය භුක්ති විදින විට මේ හිතට ලොකු සුවයක් තිබෙනවා. පිණ්ඩපාතය නැති

වුනත් වැඩ සිටින්න පුළුවන්. අවශ්‍ය වෙලාවේදී උදෑසන කාලය ගෙපිළිවෙලින් පිණිසපාතයට වැඩම කර උන්වහන්සේ ඒ හැමට සෙත් පතා ධර්ම මාර්ගය පෙන්වුම් කරනවා. උන්වහන්සේ මනා වූ අවබෝධයෙන් ප්‍රත්‍යාවේෂයෙන්, යුක්තව, ප්‍රත්‍යාවේෂය කර දන් වළඳන විට පිණිසපාත දානයේ මනා වූ සුඛ වූ ආදීනවය දැනෙන්නට පටන් ගන්නවා. නූපත් කුසගිනි නූපදවන්න, උපත් කුසගිනි බැහැර කරන්න, ක්‍රීඩා පිණිස නොවේ මද පිණිස නොවේ, ශරීරය අඩුතැන් පිරවීම පිණිස නොවේ. ශරීරය විභූෂණය පිණිස නොවේ. උතුම් වූ ශීලය ආරක්‍ෂා කිරීම, බ්‍රහ්මචර්යාව පිණිසම මේ දානය වළඳනවා. පිණිසපාතය ලබන විට බොහෝ දෙනා බොහෝ දේවල් එකම පාත්‍රයට, එකම භාජනයකට, එකම ගොඩකට බෙදන විට, යම් විටෙක පටික්කුල සංඥාවට හොඳ අවස්ථාවක් ඇතිකර ගන්නට පුළුවනි. මේ ආහාරය මෙතනයි; මේ ආහාරය මෙතනයි ආහාර වෙන් වෙන්ව රස තෘෂ්ණාවක් ඇති නොවන ආකාරයට, එකම ගොඩකට බෙදා තිබෙන ආහාරය ප්‍රත්‍යාවේෂාවෙන් යුතුව වළඳන විට ඒ ආහාරයෙන් රස තෘෂ්ණාවක් ඇති වන්නේ නැහැ. මේ නිසා පිණිසපාතිකව වාසය කිරීමේ ආනිසංස උන්වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා.

ස්වාමීන් වහන්සේ නමකට පමණක් නොවෙයි. ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන ඔබට පවා මේ මේ ආහාරය රස තෘෂ්ණාවට හසු නොවී ජීවිතය පවත්වා ගන්නටයි මේ ආහාරය ලබන්නේ කියන අදහස ඒ දහම් කොටසින් ලබන්න පුළුවනි නේ.

ආහාර ගන්නා විට ජීවිතා ප්‍රසාදය තිබෙනවා. එවිට රස දැනෙනවා. තිත්ත රසයි, ඇඹුල් රසයි, පැනි රසයි වශයෙන්. නමුත් නො ව රස රාග පටිසංවේදී ව....

ඒ ආහාරයෙහි රසයෙහි රාගයෙන් ඇලෙන්නේ නැහැ. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන දේශනා කරනවා වගේ.

රස පටිසංවේදී බොපන සෝ හවං ගෝතමෝ ආහාරං ආහාරෙති නො ව රස රාග පටිසංවේදී.....

භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ආහාරයේ රස දැනෙනවා. ඔබ අපට වගේමයි. නමුත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ආහාරයෙහි, රසයෙහි රාගයෙන් ඇලෙන්නේ නැහැ. අපේ ජීවිතවලටත් මේ දහම් කතාව ළං කරගන්නට පුළුවනි. ආහාර ගන්නවා. රසයක් දැනෙනවා. ජීවිතය පවත්වන්නටයි මේ ආහාරය ගන්නේ. කිසිදු ආහාරයකට රාගයෙන් ඇලෙන්නේ නැහැ කියලා මෙතෙහි කරන්නට පුළුවනි.

ජීවිතයට විපත් කරන මත් වතුර හෝ මත්ද්‍රව්‍ය හෝ ජීවිතය විනාශයට පත් කරන බොහෝ දේවල්, රස තෘෂ්ණාවට හසු වූණු දේ පවා ඔය හිත්වලින් ගලවා දමන්නට පුළුවනි.

මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ මෙන්න මේ වගේ. පාංශුකුලික බවෙහි ගුණය වර්ණනා කරනවා.

පාංශුකුලික විවරය පරිහරණය කිරීමට සුදානම් වෙන විට මළමිනියක් ඔතන ලද වස්ත්‍රයක්, සමහර විට පණුවන්ගෙන් පිරී තිබෙන්නට පුළුවනි. අපවිත්‍ර දෑ ඒ වස්ත්‍රයේ තැවරී තිබෙන්නට පුළුවනි. පටික්කුල සංඥාව ගන්නට නම් මොන තරම් සිතක් පවතින්නට ඕනෑ? ඒ වගේම සක්කාය දිට්ඨිය ප්‍රභාණය කරන්නට නම්, ආත්ම සංඥාව බැහැර කරන්නට නම් හොඳ අවස්ථාවකුයි.

මම, මගේ කියා සක්කාය දිට්ඨිය තිබෙන නිසයි පිළිකුල් බවක්, ජුගුප්සාවක් ඇතිවන්නේ. සක්කාය දිට්ඨිය මුල් අවස්ථාවේ යටපත් වෙනවා. ඊට පසුව මාර්ග ඵල අවබෝධයෙන් අත්හැර දානවා. සෝතාපන්න වන විට දස සංයෝජන වලින් සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස යන පළමුවන සංයෝජන තුන මුළුමනින්ම බැහැර වෙනවා.

පාංශුකුල චීවරයට සකස් වෙන විට මමය, මාගේය කියා කුමක් හෝ පරිහරණයට එනවා නම් එක ආකාරයකින් කැමතියි කියා ඇලීම හෝ තවත් විටෙක මට අකමැතියි, පිළිකුලයි කියලා ජුගුප්සාවකට සකස් විමක් තිබුණා නම් ආත්ම සංඥාවයි, සක්කාය දිවියට මුල් කරගෙන, මෙන්න මේ පාංශුකුල චීවරය පරිහරණය කිරීමෙන් එය සිතෙන් බැහැර කරන්න පුළුවනි.

කිසිවක් කෙරෙහි වටිනාමක් දීමක් ඇත්තේ නැහැ. ඒ වගේම සෞම්‍ය බවක්, මේ ආකාරයට අලංකාරයි කියා හිත තුළට කෙලෙස් වැටෙන ආකාරයට සකස් වන්නේ නැහැ. මහා කාශ්‍යප මහ රහතුන් වහන්සේ අන්න ඒ ලෙසින් පාංශුකුල චීවරයේ ඇති වටිනාකම, උතුම් බව උන් වහන්සේ වර්ණනා කරනවා. ඊළඟට තෙවිවරිකව තුන් සිවුර දැරීම වර්ණනා කරනවා. (අදනයයි, තනිපට සිවුරයි, දෙපට සිවුරයි) උන්වහන්සේ පරිහරණය කරනවා. ස්වාමීන් වහන්සේ නමකට උතුම් පැවිදි ජීවිතයක් ගත කරන විට පවතින්නේ පාත්‍රයයි තුන් සිවුරයි.

‘සපත්තභාරෝ පක්ඛි සකුණා විය.’

සිය පියාපත් පමණක් බර තිබෙන පක්ෂියෙක් වගේ. එහෙත් පක්ෂියාට පියාපත් බරක් නොවේ. ස්වාමීන් වහන්සේටත් ඒවගේ වෙන්න ඕන. පාත්‍රය තිබෙන්නේ දානය වළඳන්න අවශ්‍ය වෙලාවට පැන් ටිකක් සකස් කර ගන්න. හිසමතින් සීතල දූනෙන විට තුන් සිවුර පොරවගන්න පුළුවන්. හිසට තබාගන්නත් පුළුවන්. එක සිවුරක් තෙමුනොත් ඊළඟ සිවුර ඒ වෙනුවෙන් යොමු කරගන්නට පුළුවනි.

ඕහිත භාර - හිතේ තිබෙන රාග - දෝෂ - මෝහ කෙලෙස් බර බැහැර කළා වගේ පරිබාහිරව ලැබෙන බොහෝ බර පරිස්කාර බර, පුද්ගල බර වෙන සංඥාවකින් ගන්න. මේවා මට අයිතියි, මේවා මගේ බඩු බාහිරාදිය කියා බාරයන්ගෙන් බැහැර වී, පාත්‍රයයි,

තුන් සිවුරයි පමණක් තිබෙන විට ඒ හිතට දූනෙන සැනසිල්ල බොහොමයි. ඔබේ ගෘහස්ථ ජීවිතවල පවා මගේ වස්තුව, කියා එකතු කර එකතු කර ගොඩ ගසාගෙන පොදි බැඳගෙන ඒවා රැක ගන්නයි, සතුන්ගෙන් පරෙස්සම් කර ගන්නයි මොන කරදරයක්ද? මේවා සියල්ල බැහැර කොට හොඳ හිතකින් ඇවැසි කෙනෙකුට දන් දී හිත සකස්කර ගන්නා විට මගේ හිත නිදහස් වුණා කියා ඔබේ හිතටත් දූනෙනවා නම්.

මමවත් මට හිමි නැති ලොවක් තුළ ‘සබ්බං’ පහාය ගන්නබ්බං.... සබ්බං නික්ඛිප්පගාමිනං-’ සියල්ල අත්හැර දමා යන ලෝකය තුළ මම, මගේ කියා මොනවා පොදි බැඳ ගත්තත් අරගෙන යන්නද? එනිසා දැනින් බැහැර කර සිතිනුත් ඉවත් කර ගන්න පුළුවනි නම් මොන තරම් සුවයක් ද කියා දූනෙනවා. පැවිදි ජීවිතයකත් තුන් සිවුරයි, පාත්‍රයයි පමණක් පරිහරණය කරන විට ඒ හිත් සැනසෙනවා. කෙලෙස්වලට හසුවන්නේ නැහැ. කෙලෙස්වලින් නිදහස් වෙන මහත් වූ උපකාරක ධර්මයක් සකස්වෙනවා.

මිළඟට සඳහන් කරනවා අල්පේච්ඡව (අපේක්ෂා අඩු) සිටිමින්, අල්පේච්ඡ බවේ ගුණ කියනවා. ඔබ කියන විදියට හිතේ තිබෙන දේවල් මහමෙරක් වගෙයි. අපේක්ෂා, බලාපොරොත්තු අඩුවෙන් තියෙන්නේ. ජීවිතය පවත්වන්න ආහාර අවශ්‍යයයි. ඒවා නමුත් රස තෘෂ්ණාවට හසු වන්නේ නැතුව (පෝෂ්‍යදායී, ශරීරයට දිරවන යමක් වෙන්න පුළුවන්.) එවැනි දෙයකත් පරිහරණය පමණයි. ඒ වගේම වස්ත්‍රයක් අවශ්‍යයි. ඒ සීතල, උෂ්ණයෙන්, මැසි මදුරුවන්ගෙන් හා ශරීරය ආවරණය කරගෙන ලජ්ජාව වසාගන්න. ඒවගේම සේනාසනයක් අවශ්‍යයයි. හණ පිළියෙන් හෝ තෘණ වලින් කළ යමක් වෙන්නට පුළුවන්. මේ ශරීරය දිරාගෙන යනවානේ. ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතන විසිරෙන විට ගිලන්බව ඇති වුණොත් ධර්ම මාර්ගයට අපහසුයි. එවැනි වෙලාවක

(ගිලනපව්වය) ගිලන්පස, බෙහෙත්-හේත් වැනි දෙයක් අවශ්‍ය කරනවා. වෙනත් අපේක්‍ෂාවන් නම් මේ සිත තුළ නැහැ. නිරපේක්‍ෂයි කියා මේ සිත් වළට දැනෙනවා. අල්පේච්ඡ ජීවිතවල හැටි එහෙමයි. ඔබේ ජීවිතවලටත් දැනෙනවාද මහා බොහොමයක් දේවල් නැති වුණාට ප්‍රසන්නව පිරිසිදුව, පිළිවෙලකට අදින්න ඇඳුම් කිහිපයක් තිබෙනවා. බොහෝ බලාපොරොත්තු නැති, අල්පේච්ඡ ජීවිතයක් කියා ඔය සිත්වලට දැනෙන්න ඕන.

සන්තුෂ්ඨිව ඉඳගෙන සන්තුෂ්ටියේ ගුණ වර්ණනා කරනවා. යථාලාභ සන්තුට්ඨිය ලද දෙයින් සතුටුවෙන්න ඕන. ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් ඉතරිතර විවරේන - ලද සිවුරෙන් සතුටුවෙනවා. ලද පිණිඩපාතයෙන් සතුටුවෙනවා. ලද සේනාසනයෙන් සතුටුවෙනවා. ලද ගිලන්පසින් සතුටු වෙනවා. ඔබටත් උත්සාහයෙන් ධර්මානුකූලව කටයුතු කර (යථාලාභ සන්තුට්ඨියෙන්) ලද දෙයින් සතුටු වෙන්න පුළුවනි නම්, එය සැනසිල්ලක් වෙනවා. ගෘහස්ථ ජීවිතවලත් පැවිදි ජීවිතයෙන් ඒ ස්වභාවය පවතින්න ඕන. ධර්ම මාර්ගයේදී, ඉදිරියට නිවන දක්වාම ගමන් කරන්නට විරියයක් තිබෙන්න ඕන.

මිලඟට ප්‍රවිච්චකව කාය විචේක, චිත්ත විචේක, උපධි විචේක කියන මේ විචේකය ඉතාම හොඳින් තිබෙන්න ඕන. ඒ විචේකය ලබා ඒ විචේකයේ ගුණ කියන්නත් ඕන. එය අනෙක් අයට පෙන්වා දෙන්නට ඕන. කාය විචේකය හොඳින් තියෙන්න ඕන. සමහරු කාය විචේකය කිවුවාට කාය විචේකයක් නැති බව පේනවා. හිතේ විචේකයක් නැති නිසයි. ටික වේලාවක් ඉඳලා හිතේ දුකක් ඇති කරගෙන මට කැගහලා අඬන්න හිතෙනවා කියන්න පුළුවන්. කයට විචේකය දැනෙන්න නම් හිතටත් විචේකය තියෙන්න ඕන. එය හඳුන්වනවා කාය විචේකය - කාය පස්සද්ධිය කියා. චිත්ත පස්සද්ධිය - හිතේ සැහැල්ලු බව; චෛතසිකවල සැහැල්ලු බව ඇතිවෙන්න ඕන. උපධි විචේකය - රාගාදී කෙලෙස් වලින් හිත

නිදහස් කර ගන්න. බුද්ධානුස්සති, ධම්මානුස්සති, සංඝානුස්සති, සීලානුස්සති, වාගානුස්සති, ආදී වශයෙන් අනුස්සති ධර්මයක්, මෙහි භාවනාව, ආනාපාන සතිය කායාගතා සතිය ආදී වශයෙන් භාවනාවකට යොමුවෙන්නට පුළුවන් නම් මේ උපධි විචේකය වඩ වඩාත් ඇති කරගන්නට පුළුවනි. ප්‍රවිච්චකය කිවුවේ එයයි. එහි ගුණ තියෙනවා.

මිලඟට සඳහන් කරනවා අසංසග්ගය. ආශ්‍රයකින් හැකිතාක් දුරට තොර වී අසංසග්ගයේ ගුණ කියනවා. ඉන් අදහස් කළේ, කණ්ඩායම් ලෙස හැඳී නිරන්තරයෙන්ම කතා කරමින් සිටින විට ධර්ම මාර්ගයට මොන තරම් බාධාවක් වෙන්න පුළුවනිද? එවැනි වෙලාවක 'ධම්මීවා කතා අරියෝ වා තුණ්හිභාවෝ'

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ කතා කළ යුතු නම් ධර්මානුකූල කතාවක්, නැතිනම් ආර්ය නිශ්ශබ්දතාවයෙන් කියලයි. කණ්ඩායමක් පිරිසක් එකට එකතු වෙන විට බොහෝ විට කතා කරන්නේ මුසාවාද වෙන්න පුළුවන්. පිසුණාවාචා - කේලාම් වෙන්න පුළුවන්. එරුස වචන වෙන්න පුළුවන්. සම්පප්‍රලාප වෙන්න පුළුවන්. (හිස් වචන) ආර්ය නිශ්ශබ්දතාවයට නම් අසංසග්ගය බොහොමයි. සමහර විටෙක ඔබ දෙදෙනෙක්, පිරිසක් සමඟ එකට සිටියත්, තමාට හිතෙන් හුදෙකලාවීමට පුළුවන්. මගෙ හිතෙන් නම් බැඳෙන්නේ නෑ කියා හිත හදාගැනීමට පුළුවන්. ධර්ම මාර්ගයට ළං වන විට මහා පිරිසක් මැද සිටියත් හිතෙන් ධර්මයට ළං වූ උතුම් වූ හුදෙකලාව ඇතිකර ගැනීමට පුළුවන්. එසේ නැති අය මහා පිරිසක් මැද හිටියත් මට තනියි, පාළියි කියා හිතෙන් පමණක් නොවෙයි කයෙහුත් සමීප වීමට පිරිස සොයාගෙන යනවා. ඒ කියන්නේ තෘෂ්ණාවට ළං වෙනවා. ධර්ම මාර්ගයේදී එය පටිසයක් බවට පත් වෙනවා; ද්වේෂයක් බවට පත් වෙනවා - පමණක් නොවෙයි ගැටීමක් බවටත් පත් වෙන්න පුළුවන්.

ඊළඟට සඳහන් කරනව ආරද්ධ වීර්යයේ ඉඳගෙන, ආරද්ධ වීර්යයේ ගුණ කියනවා කියලා. නොපසුබට වීර්යයනේ.

1. ආරම්භක ධාතු - පටන් ගන්නවා.
2. නික්කම ධාතු - කරගෙන යන්න.
3. පරක්කම ධාතු - මොන කරදර බාධක පැමිණියත් කරගෙන යන්නට ඕන.
4. ටාම ධාතු - බලවත් වූ වීර්යයක් ඇති කරගන්න. සම්මුතිය තුළ හිත ශක්තිමත් කරගන්නට ඕන. මෙය ස්ථාවරයි. මෙම ධර්ම මාර්ගය මම ඇතිකර ගන්නවා. දියුණු කර ගන්නවා.
5. ධීනි ධාතු - ශක්තිමත් බවක් ඇතිකර ගන්නවා. භාවනාවක නම් පරිකර්ම, උපචාර, අර්පණා වශයෙන් දියුණු කර ගන්න. පටිභාග නිමිත්තෙන් ඉදිරියට යන්නට හිතේ ශක්තියක් ඇතිකර ගන්නට ඕන. භාවනා අරමුණේ සිහිය පිහිටුවනවා. මනා ලෙස දියුණු කර ගන්නවා. උග්ගහ නිමිත්ත, පටිභාග නිමිත්ත වශයෙන් නිමිත්ත දකින්න තිබෙනවා. අර්පණා සමාධියට යට වී
6. උපක්කම ධාතු - උපක්‍රම ශක්තිය.

‘විවිච්චෙව කාමේහි විවිච්චෙව අකුසලේහි ධම්මෝහි’.....

බලවත් ලෙස කාමාදී අකුශල ධර්ම යටපත් කරගෙනම ධර්ම මාර්ගයට මගේ හිත තුළ සකස්වෙන්නට ඕන. ආරද්ධ වීර්යයක් ඇති කරගන්නට ඕන. ආහාර ගැනීම, දැන දෙපය රිදීම, වැස්ස - පින්ත ගැටළුවක් නොවෙයි. යම් වූ ශ්‍රාවකයෙක් හෝ ශ්‍රාවිකාවක් දහවල් කාලයේ බණ භාවනා කර රාත්‍රිය ලං වන විට, දණ ගාගෙන

ගිහින් පවා භාවනාවට යොමුවෙනවා වගේ, සතිය සිහිය පිහිටුවාගෙන භාවනාවට යොමුවෙනවා වගේ පැය දෙකක් පමණක් නින්දට ගෙන උන්වහන්සේ නිරන්තරයෙන්ම සතර ඉරියවුවම පවත්වාගෙන ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරනවා වගේ, දහමෙන් සැනසෙන්න මේ ආරද්ධ වීර්යයට එන්න ඕන.

මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ මෙසේ සඳහන් කරන විට බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ ප්‍රශ්න කරනවා “නුඹ කුමක් හෙයින් කුමක් සිතාගෙනද මෙහෙම සිද්ධ කරන්නේ?”

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මට මේ ආකාරයට පවත්වන විට සාමාන්‍ය ජනයාට මට පෙන්වා දෙන්න පුළුවන් - දෘෂ්ටානුගතිය ඇති කරන්න පුළුවන්. දෑක බලාගෙන ඉඳ අර බලන්න. පිණ්ඩපාත, පාංශුකුල, ඒ වගේම අරණ්‍යයි, අල්පේච්ඡයි, සන්තෘෂ්ටියයි, අසංසග්ගයි, ප්‍රච්චේකයි. තුන් සිවුර පමණයි දරන්නේ. මෙහෙම බලාගෙන ඉන්න විට හිත නිවෙනවා. ඔබේ හිතත් නිවිලා තිබෙනවද? සමහර වර්ත දකින විට බෝධි සත්ත්වයෙක් කියා හිතෙනවා. මටත් එහෙම වෙන්න පුළුවනි නම්, මටත් එහෙම වෙන්න කියා හිතෙනව නම්. බොහෝ අය කියාගන්නට බැරි තරම් බර ඔළුවෙ දරාගෙන දුක් විඳින විට අර එවැනි වර්තයක මොන තරම් සැනසිල්ලක්ද? මටත් එහෙම වෙන්න ඕන කියා දෘෂ්ටානුගතියට පමුණු වන්නට පුළුවනි කියා මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා.

දෙවනුව, එපමණක් නොවෙයි. බුදු සවුචො - බුද්ධ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකා පිරිස ඒ ගුණයට ලං වෙනවා. ඒ අයත් ආරණ්‍යයකට යනවා. පිණ්ඩපාතයට යොමුවෙනවා. චීවරයට යොමු වෙනවා. ඔබටත් පුළුවනි නම් අල්පේච්ඡ වෙනවා. සන්තෘෂ්ටියට යොමුවෙනවා. අසංසග්ගයට යොමු වෙනවා. කණ්ඩායම් සමඟ එකතුවන්නේ නැතිව, යම් විටෙක කයින් සමීපව හිටියත් මනසින්

උතුම් වූ හුදෙකලාවට ඇවිත් රාගාදී කෙලෙසුන්ගෙන් බැහැර වී හිත සන්සුන්ව පවත්වා ගන්නට පුළුවනි. අල්පේච්ඡ වෙනවා. බොහෝම අඩු අපේක්ෂා තිබෙන්නේ. ජීවිතය පවත්වා ගන්නට සැනසිල්ලක්. එසේ නැත්නම් ඔළුවේ ලොකු බරක් හට අරගෙන කෙලෙස්වලින් පිරෙන්න පුළුවනි.

බොහෝ දෙනෙක් මෙන්න මේ දෘෂ්ටානුගතියට ඇවිත්, බලාගෙන ඉඳ, අවසානයේ අන්න ඒ මාර්ගය යොමු වී සැනසෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, මෙන්න මේ කරුණු දෙකයි මම බලාපොරොත්තු වන්නේ කියා මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා. එසේනම් කාශ්‍යප ඔබ පිණිස පාතයේම හැසිරෙන්න. ඔබ ආරණ්‍යයේම වැඩ සිටින්න. ඔබ ඔය පාංශුකුල විවරයම දරන්න. තෙවිවරකම කටයුතු කරන්න. ඔබ අල්පේච්ඡ වෙන්න. ඔබ සන්තෘෂ්ටියට එන්න. ඔබ අසංසග්ගයම කරන්න. ඔබ ආරද්ධ වීර්යයෙන් යුක්තවෙන්න කියා බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේට අවසර දෙනවා.

මහා කාශ්‍යප, මම නම් කල්පනා කළේ මා ධර්ම දේශනා කර, මට විවේකය අවශ්‍ය වන විට මහා කාශ්‍යපට පුළුවනි ඒ ධර්ම දේශනාවේ ඉතුරු කොටස පෙන්වා දෙන්න. මා බොහෝ දෙනෙකුට පිහිට වූ පසු ඊළඟ අවස්ථාවේදී මහා කාශ්‍යපට පුළුවනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙනුවෙන් පිහිටවෙන්න. ඒ වුනත් මහා කාශ්‍යප, ඔබ ඔය කරුණු දෙක වෙනුවෙන් කටයුතු කරනවා නම් ඔබට මම අවසර දෙනවා. මහා කාශ්‍යප, ඔබේ ගමන්මඟට වැඩම කරන්න.

අගය කළ යුතු, වර්ණනා කළ යුතු, ප්‍රශංසා කළ යුතු යම් ශ්‍රාවකයකු- වේ නම්, මහා කාශ්‍යප ඒ ඔබද උතුම් රහතන් වහන්සේ නමක් ශ්‍රාවකයෙක් යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ උතුම් කතාව අවසන් කරනවා.

ජිණ්ණ සූත්‍රය ආශ්‍රය කරගත් මේ දේශනාව අල්පේච්ඡ ජීවිතයක සන්තෘෂ්ටික, පවිචේක ජීවිතයක, අසංසග්ග ජීවිතයක, ආරද්ධ වීර්යය ඇති ජීවිතයක වටිනාකම ඔබට වැටහෙන්නට ඕන. පැවිදි ජීවිතයක් ගත කළත්, ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කළත් හැම හුස්ම පොදක් පාසා අපෙන් අහිමි වී යන මේ ජීවිතයේ, අපි ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයට, මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේගේ ජීවිතය ආදර්ශයක් කරගෙන බුද්ධිමත් සරණං ගච්ඡාමි වගේම සංඝං සරණං ගච්ඡාමි කියා ආර්ය සංඝරත්නයන් සරණ යනවා නම් ඒ අසිරිමත් වූ ආර්ය ශ්‍රාවක චරිතය අපට අසිරිමත් වූ ආදර්ශයකත් වෙන්නට ඕන. ඔබට ඒ ආරාධනාව සිදු කරමින් මේ උතුම් වූ ශාසනය තුළදීම ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් අමා නිවන් පිණිස මග සකසාගන්නට මේ දේශනාවත් උපකාරක ධර්ම පෙළක්ම වේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් ගුවන් විදුලිය ඔස්සේ ප්‍රචාරය කරන ලද ධර්ම දේශනාවන් ඇසුරෙන් සකස් කරන ලද ධර්ම ග්‍රන්ථයකි.